ყველა ეროვნული მეგობრ ქვეყნის მუშაკნო, გაერთიანდით!

კომუნისტი

ს. ტ. პ.

ცენტრ. და თბილისის კომიტეტის და სრულ. საძარ. მ., ბ., წ.-არმ. და მატროსთა დეპუტატების საბჭოთა ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის ორგანო.

ფასი ერთი მანეთი

რედაქციის მისამართი: თბილისი, კრუზენშტერნის ქ. № 4. რედაქცია ღია ყოველ დღე-ღამეში 2 საათიდან უქმეებისა და დასვენების დღეების გარეშე.

ტელეფონები: სარედაქციო 14—76, მდივნის № 19 საერ. №

№ 63 სამშაბათი, 21 მარტი 1922 წ. ყოველდღიური გაზეთი სამშაბათი, 21 მარტი 1922 წ. № 63

ისევ დამშეულთა დასახმარებლათ

საქართველოში საერთოთ, განსაკუთრებით კი ზოგიერთ მის რაიონებში შიმშილობა მძვინვარებს. დამშეული არიან მთელი მაზრები, მცხოვრებთა ათი და ასი ათასები. საჭიროა სასწრაფო წესით მათი მიშველება, რათა მშრომელი მასა, უკიდურეს მდგომარეობაში ჩაცვინული, არა გაურჯელობის, არამედ სტიქიური უბედურობის გამო, სიკვდილის კლანჭებიდან ვიხსნათ. ამ მიზნით ამოძრავებულია სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი ძალები. ამავე მიზნით გამოცხადებული იყო დამშეულთა დამხმარე სამდღეული, რომლის განმავლობაში იკრიბებოდა შემოწირულება მოქალაქეთაგან. ჩვენ გვეგონა და კვლავ გვგონია, რომ ყველა მოქალაქის წმინდა მოვალეობაა დაეხმაროს შიმშილით განწირულებს რითაც კი შეუძლიათ, როგორც კი მოახერხებენ, რამდენსაც მოახერხებენ. ამ მოვალეობას, ჩვენი ხალხის, მთელი ჩვენი ქვეყნის და მისი მომავლის წინაშე, თავიდან ვერ აიცდენს ვერავინ, რომელიც ადამიანის სახეს ატარებს, შეგნებული აქვს თავისი ვინაობა და ჩვენის ქვეყნის მოქალაქეთ მოაქვს თავი. მიუხედავათ ამისა, ის ცნობები, რომლებიც ჩვენ მოგვეპოება სამდღეულის შედეგების შესახებ, მოწმობენ, რომ ყველას ერთნაირათ არ ესმის ეს მოვალეობა, რომ ბევრგან სათანადო ორგანიზაციების მოწოდებამ ვერ ჰპოვა მათში ჯერ კიდევ საჭირო გამოხმაურება. ჯამი სამდღეულის თბილისში ვერ ამართლებს იმ იმედებს, რომლებსაც მასზე ამყარებდნენ მისი ხელმძღვანელები. თბილისი, ცენტრი ჩვენი ქვეყნის, გული საქართველოსი, უზრუნველყოფილი შედარებით ყველაზე უფრო, იჩენს ამ დიდ საქმეში მიუტევებელ გულგრილობას და უყურადღებობას, რომელსაც ბოლო უნდა მოეღოს და ახლო მომავალ დღეებში მან უნდა გააკეთოს ის, რისი გაკეთება მას შეუძლია, ვიცით რომ შეუძლია.

დღეს ჩვენს გაზეთში იბეჭდება საორგანიზაციო ბიუროს მოწოდება შემოწირულებათა კვლავ აკრების შესახებ თბილისში და განსაკუთრებით მის შეძლებულ საგაჭრო სამრეწველო წრეებში. უზრუნველყოფილი ნაწილი ჩვენი საზოგადოების ვერ დაემალება თავის მოვალეობას საქართველოს დამშეულთა მიმართ. ახლო მომავალ დღეებში გამოჩნდება, როგორ ესმის ჩვენი ქალაქის საგაჭრო-სამრეწველო და სხვა შეძლებულ წრეებს თავის მოვალეობა ქვეყნის მიმართ ამ შემთხვევაში მაინც და რამდენათ უახლოვდება მათი **საქმე** მათვე ლამაზ სიტყვებს, რომლებსაც ისინი დიდი სიუხვით აბნევენ ზოგჯერ საქართველოსა და ქართველი ხალხის შესახებ.

საქართველოში შიმშილი მძვინვარებს. მომავალ თვეებში მდგომარეობა უფრო კიდევ გაუწვავდება. ამას ერთვის თესვის და ამისთვის სათესლე მასალის საჭიროება. ყველა ეს სიძნელენი გადალახული უნდა იქნეს. ყველას მოვალეობაა, მით უმეტეს მოვალეობა საზოგადოების შეძლებული ნაწილის, გამოეხმაუროს საქართველოს დამშეულთა მთავარი კომიტეტისა და საორგანიზაციო ბიუროს მოწოდებას და უხვათ შესწიროს დამშეულთა სასარგებლოთ. თბილისმა უნდა მისცეს წასაბაძი მაგალითი მთელ დანარჩენ საქართველოს და ჩვენ გამოვსთქვამთ იმედს, რომ ის დადგება თავისი მოწოდების სიმაღლეზე, გაამართლებს ამ იმედს.

გამომცემლობის საქმე

მიმდინარე რეფორმების განხორციელება და ცხოვრების გარდაქმნა ბევრ მხრივაა იმაზე დამოკიდებული, თუ როგორაა მომზადებული და რა მონაწილეობას ღებულობს ამაში ხალხი.

ზედმეტია იმაზედაც ლაპარაკი, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ამ მხრივ ბეჭდვითი ნაწარმოების გამოცემა—გავრცელების საქმეს. გაზეთი და წიგნი ერთი უმთავრესი და ძლიერი იარაღია, რომელიც სპობს ძველს და გზას უკაფავს ახალს. რევოლიუციებში გაზეთს და წიგნს ზოგჯერ და ზოგიერთ შემთხვევაში უფრო მეტი საქმე გაუკეთებია, ვიდრე იარაღს. მაგრამ ამათი დაპირდაპირებაც არ შეიძლება, ისინი ერთმანეთს ავსებენ და სადაც იარაღი უძლურია, იქ გაზეთი და წიგნი აკეთებს თავის საქმეს.

უნდა ითქვას, რომ ჩვენში ეს საქმე ვერ არის სათანადო დონეზე დაყენებული და როგორც გამოცემის, ისე გავრცელების საქმე ძალიან მოიკოჭლებს. ამ საქმეში არ არის არავითარი გეგმა, არავითარი სისტემა და ადგილი აქვს მხოლოდ შემთხვევითი ხასიათის მოქმედებას. იცემა არა ის, რაც საჭიროა და რაც იცემა, ისიც არ ვრცელდება ისე, როგორც საჭიროა. არ არის მომზადარი მკითხველთა კლასიფიკაცია, მისი კატეგორიებათ დაყოფვა, არ არის გამორკვეული თუ რა კატეგორიის მკითხველს რა ლიტერატურა უნდა მიეწოდოს და სხვა. იმ დროს, როდესაც სოფლად საშინელი წიგნის შიმშილია, აქ ხშირად ისეთი წიგნები იცემა, რომელსაც ერთი დღისთვის აქვს მნიშვნელობა. ყოველივე ამაზე იხარჯება უზომო ენერგია, უზომო ფული, უზომო შრომა და თითქმის ამაოდ.

ნამეტურ ღარიბია ქართულ ენაზე ლიტერატურა რევოლიუციების შესახებ. ერთი ხეირიანი შრომაც კი არ არსებობს არამც თუ რუსეთის, არამედ საფრანგეთის და სხვა ქვეყნების რევოლიუციებზე. ამ მხრივ რუსული ლიტერატურა მდიდარია და მისი თარგმანი და გამოცემა აჯობებდა ყოველგვარ „ზორების“, „კომუნისტი ქალების“ და სხვა წიგნების თარგმნა გამოცემას. სახელმწიფო გამომცემლობასაც ახასიათებს ეს სისუსტე და არც მას აქვს ამ მხრივ გარკვეული გეგმა და სისტემა.

შეუძლებელია ეს მდგომარეობა გაგრძელდეს. ამ საქმეს დროით უნდა მიექცეს სათანადო ყურადღება. დროით უნდა მოეწყოს არა მარტო გამოცემის, არამედ გავრცელების საქმეც. მაშინ ცხოვრებასა და ბეჭდვითი ნაწარმოებას შორის დღეს ჩატეხილი ხიდი გამთელდება, მჭიდრო კავშირი გაიბმება და გაზეთი და წიგნი თავის დიდ დანიშნულებს ღირსეულათ შეასრულებს,—დიდი რევოლიუციის დიდ რეფორმებს სათანადო პირობებს მოუმზადებს. ეს არაა პატარა საქმე და ამიტომაც მისდამი უყურადღებობა ყველას დანაშულობათ უნდა ჩაეთვალოს.

გ. მეხუკე.

ფითელ რესპუბლიკებში

სომხეთი

ერევანი. 16 მარტი, (ტელეგრამა). **ფითელ ლაშქრის 4 წლის თავი.** ერევანში ზეიმით იდღესასწაულეს ფითელი ლაშქრის 4 წლის თავი. შენობები და დაწესებულებები მორთული იყო დროშებით და ნოხებით. დილიდანვე პროფორგანიზაციები შეიკრიბნენ პროფკავშირთა შენობის წინ. დილის 10 საათზე პარტიული პროფესიონალურ ორგანიზაციებმა საგანგებო დანიშნულების რაზმმა და სამხედრო ნაწილებმა იწყეს თავის ეზურა სახალხო განათლების კომისარიატის შენობის წინ. აქედან პროფესია გაემართა ქალაქის ცენტრისაკენ. პროცესიას წინ მიუძღოდა 2 ტრომბონი, ერთ მათგანზე წარწერა გადგენილი იყო ძველი რეჟიმი პოლიციელების და „გოროდოვოების“ სახით, და მეორეზე ამის საწინააღმდეგო სურათი. ორკესტრით პროცესია გაემართა სახალხო კომისარიატის შენობისაკენ, რომლის აივნიდან მიესალმენ პროცესიას პარტიის სახელით ამხ. ოვანესიანი და სხვ. მიტინგი გათავდა დღის 12 საათზე. საღამოს სახელმწიფო დრამაში წარმოადგინეს შილერის დრამა „ყაჩაღები“.

მუშათა კოოპერატივი. მუშათა კოოპერატივის ცენტრალურ სამმართველომ გახსნა განყოფილება ეჩმიაძინში და კამერლიუში.

თებერვლის რევოლიუციის წლის თავი. თებერვლის რევოლიუციის წლის თავზე შესდგა სომხეთის მუშათა, გლეხთა და წითელ არმიელთა საბჭოს საზეიმო სხდომა. წარმოსთქვეს სიტყვები, თებერვლის რევოლიუციისადმი მიძღვნილი. კრება გათავდა მოგონებების საღამოთი.

დახმარება დამშეულთ. დელიჟანის მაზრის დამშეულთ სახელმწიფო საწყობებიდან მიეცა 2,000 ფუთი პურის მარცვალი და ამერიკის კომიტეტიდან 750 ფუთი კრუპა. დარალაგეზის დამშეულთა საერთო რიცხვი აღწევს 12,000 კაცამდე, რომელთა რიცხვში 6,000 შრომის უნარიანია, 4800 ბავშვი და 1,200 შრომის უნარმოკლებულნი.

ადერბეიჯანი

ბაქო. 14 მარტი, (ტელეგრ). **უმუშევრები.** 9 მარტისთვის მუშათა ძალის განაწილებელ განყოფილებაში გატარებულია რეგისტრაციაში კვალიფიციური და ინტელიგენტი მოსამსახურეები: მამაკაცი—42, დედაკაცი—30. სულ დარჩა აღრიცხვაზე ინტელიგენტური და კვალიფიციური მშრომელნი: მამაკაცი—610, ქალი—552, არაკვალიფიციური: მამაკაცი—294, ქალი—199. სულ 11 მარტისთვის ითვლება უმუშევრები: მამაკაცი—1403 და ქალი—1394. მუშათა ძალის აღრიცხვის განყოფილება აწყობს უმუშევართაგან არტელებს ჯულფა ბაქოს რკინის გზის მიწის სამუშაოდ. ერთი არტელი უკვე გაგზავნილია ზუბოვკაში.

ბაქოს უნივერსიტეტში. ბაქოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის მამასახლისთა საბჭომ მიიღო ადერბეიჯ. ცალმასკომიდან 150 ულუფა სტუდენტებისთვის დასანაწილებლად. პირველ რიგში ულუფა მიეცემათ მუშა სტუდენტებს და მუშების შვილებს, შემდეგ კომუნისტ სტუდენტებს, რომელნიც მიელინებული არიან უნივერსიტეტში ადერბ. კ. პ. ც. კომიტეტიდან, და ბოლოს სტუდენტ წითელარმიელებს, რომელნიც გაგზავნილი არიან ნაწილებიდან სწავლის გასაგრძელებლად. მეცადინეობა ყველა ფაკულტეტებზე უნივერსიტეტში ბრკოლდება ძატერიალური დაბრკოლებათა გამო. ბევრი ტოვებს უნივერსიტეტს და შედიან სამსახურში, მეცადინეობაზე დაუსწრებლობისათვის დათხოვნილია 42 სტუდენტი.

ელექტრონაკადი. ადერბეიჯანის პროფკავშირთა საბჭოს დადგენილების თანახმად ელექტრონაკადის ყველა აპონიმენტები ვალდებულია გადაიხადონ გადასახადი ელექტრონის ენერგიის სარგებლობისთვის 10 დღის განმავლობაში, ანგარიშის წარდგენის დღის შემდეგ. მაგრამ გადასახადი ანგარიშებით შემოდის ძლიერ სუსტად და ელექტრონაკადმა მოხსნა ბევრი აბონენტი. უკანასკნელ დროს ელექტრონაკადს ემჩნევა მასიური დატაცება მოანგარიშეების კერძო აბონენტების და სახელმწიფო დაწესებულებების მინიდან.

აბანოები. კომუნალურ მეურნეობის კოლეგიამ დაადგინა გასცეს მიმდინარე წელში ქალაქის აბანოები იჯარით.

რუსეთი

ბანდიტიზმთან ბრძოლა მოსკოვში.

მოსკოვი, 9 მარტი. გამოქვეყნდა მოსკოვის მუშათა და წითელ არმიელთა დეპუტატების საბჭოს დადგენილება ბანდიტიზმთან ბრძოლის შესახებ. დადგენილებაში აღნიშნულია: „უკანასკნელ კვირეებში შემჩნეული ბანდიტურ თავდასხმათა განვითარება მოსკოვში იძულებულს ხდის მოსკოვის საბჭოს პრეზიდიუმს მიანდოს სახელმწიფო პოლიტიკურ მმართველობის მოსკოვის განყოფილებას, მოსკოვის საბჭოს მმართველობის განყოფილებასთან ერთად, მიიღონ ყოველი ზომა ბანდიტურ ბრძოლების დაუყონებლივ მოსასპობად. ამ მიზნისათვის დაუყონებლივ მოწყობილ იქნება საგანგებო სესია მოსკოვის რევოლიუციონურ ტრიბუნალისა, რომელიც დაავალებს მას გაარჩიოს ბანდიტურ თავდასხმის საქმეები არა უგვიანეს 48 საათისა, ბრალდებულთა შეპყრობის შემდეგ. მოსკოვის რევ. ტრიბუნალის საგანგებო სესიის განაჩენი, თვით დახვრეტის განაჩენამდე, მოყვანილი იქმნას სისრულეში დაუყონებლივ მისი გამოტანის შემდეგ“.

ამ დადგენილებასთან ერთად ც. ა. კ. უმაღლეს ტრიბუნალის სამხედრო კოლეგია მოსკოვის და მისი მიდამოების მოქალაქეობადმი მიმართვაში აღნიშნავს, რომ შეიარაღებულმა ძარცვა-გლეჯამ და ბანდიტურმა თავდასხმებმა, რომლებსაც თან ახლავს ხშირად მკვლელობა და დაჭრა, მიიღეს უკანასკნელ დროს სისტემატიური და თავხედი ხასიათი. ც. ა. კ. უმაღლესი ტრიბუნალის სამხედრო კოლეგია საყოველთაოდ აცხადებს, რომ მის მიერ, მოსკოვის გარნიზონის უფროსის ამხ. მურალოვის და მოსკოვის საბჭოს პრეზიდიუმის საქმეთა სამმართველოს შუამდგომლობით ბანდიტიზმის აღმოსაფხვრელად, საერთო სამოსამართლო ქვემდებარეობიდან გამოყოფილია და მიღებული საწარმოებლად ყველა საქმეები უკანასკნელ დღეებში ჩადენილ შეიარაღებულ ძარცვა-გლეჯის და მკვლელობათა შესახებ, რომელნიც გარჩეულ იქნებიან სულ მოკლე დროში. უმაღლეს ტრიბუნალის სამხედრო კოლეგია იმედოვნებს, რომ დაუზოგველი რეპრესიების გზით გაუსწორებელ ბოროტმქმედების მიმართ ის შესძლებს მოსპოს პარაზიტულ ელემენტების ბოროტი მოქმედება.

ამბ ტროცკის მგზავრობა.

მოსკოვი, 18 მარტი, (რადიო) სმოლენსკიდან 15 მარტის რიცხვით იუწყებიან: გუშინ სმოლენსკში მოვიდა რევოლიუციონურ სამხედრო საბჭოს თავმჯდომარე ამხ. ტროცკი. მან ინახულა პოლიტიკური კურსები დასავლეთ ფრონტისა; ერთ ერთი ჯგუფის მეცადინეობის დროს მან მისცა გაკვეთილი პოლიტიკურ ანბანისა და ესაუბრა კურსანტებს. ამბ. ტროცკის მოსვლის გამო შესდგა გარნიზონის თათბირი, რომლის დროს ამხ. ტროცკის გააცნეს გარნიზონის მდგომარეობა.

ამხ. ტროცკიმ გააკეთა მოხსენება რესპუბლიკის საერთაშორისო მდგომარეობის შესახებ. მისი მოხსენება საათნახევარს გაგრძელდა. მიღებულ იქნა რეზოლიუცია, რომელიც ესალმება რუსეთის დელეგაციას გენუას კონფერენციაზე. რეზოლიუციაში ნათქვამია, რომ დელეგაციამ უნდა წარადგინოს ანგარიში იმ ზარალისა, რომელიც უცხოეთის სახელმწიფოებმა მოუტანეს 4 წლის ომით. კრება აცხადებს, რომ საბჭოთა რუსეთი ისწრაფის ხავისკენ და არ დაუშვებს არავითარ ჩარევას რუსეთის შინაგან საქმეებში, კრება აღიარებს, რომ საბჭოთა რუსეთის მშვიდობიან აღმშენებლობისთვის აუცილებლად საჭიროა ძლიერი წითელი არმია, რომელსაც მზარს უჭერენ საბჭოთა რუსეთის მუშები და გლეხები.

მთავარსარდლის ამხ კამენევის მოგზაურობა.

მოსკოვი. 18 მარტი. რადიო. ოდესიდან 14 მარტის რიცხვით იუწყებიან: მოვიდა რ. ს. ფ. ს. რ. მთავარ სარდალი ამხ. კამენევი. ამხ. კამენევს ვაგონში შესდგა თათბირი გუბერნიის გარნიზონის უმაღლეს სარდლობის შემადგენლობის მონაწილეობით.

სრულიად რუსეთის ბაზრობა.

მოსკოვი, 18 მარტი, რადიო. 20 მარტს გაიხსნება მოსკოვში სრულიად რუსეთის ბაზრობა, რომელსაც იწყობს ს. მ. უ. ს. ბაზრობაზე მოწვეულნი არიან მომარაგების საგუბერნიო კომიტეტები და მწარმოებელი გაერთიანებანი საქონლის ნიმუშებით საალებ-მიცემო საქმეებისთვის.

რ. კ. პ. და სპეციალისტები

მოსკოვი. 9 მარტი „პრავდა“ სპეციალურ წერილს უძღვნის ინჟენერ ოლდენბორგერის თვითმკვლელობას. „პრავდა“ აღნიშნავს, რომ „უმაღლესი ტრიბუნალი“ იხილავს მოსკოვის წყალსადენის ინჟენერის—ოლდენბორგერის თვითმკვლელობის საქმეს. თავის დროზე საგანგებო კომისიამ, დანიშნულმა მოსკოვის საბჭოს და რ. კ. პ. მოსკოვის კომიტეტის მიერ, თვითმკვლელობის მიზეზების გამოსაძიებლად, გამოარკვია, რომ ინჟენერი ოლდერბორგერი მიყვანილ იქნა თვითმკვლელობამდე საბჭოთა ხელისუფლების ზოგიერთი უღირსი წარმომადგენლის და რ. კ. პ. წევრების მიერ. კომისიამ გამოარკვია, რომ განსვენებული იყო არა მარტო მაღალი დახელოვნებული მუშაკი, არამედ თავის საქმისადმი უაღრესად თავდადებული.

განსვენებულის მიმართ მუშათა და გლეხთა ინსპექციის წარმომადგენლებს, საგანგებო სამეულის წევრებს და ადგილობრივ კომიჩეკის ზოგიერთ წევრს გამოუჩენიათ „უხეშობა, მიზეზიანობა და ბიუროკრატობა“, მის წინააღმდეგ წარმოებდა განუწყვეტელი წასისიანება. შედეგად რესპუბლიკის განსვენებული მუშაკი იძულებული შეიქნა თავი მოეკლა. დამნაშავენი დათხოვნილი არიან თანამდებობიდან. ისინი უნდა გაეცეს არა მარტო საერთო-სამოქალაქო, არამედ პარტიულ სასამართლოსაც, ვინაიდან ჩვენ წინაშე აღმაშფოთებელი მაგალითია პარტიის პროგრამის და პარტიულ ყრილობის დადგენილების დარღვევისა.

ინჟ. ოლდენბორგერს ჰქონდა ყველა საფუძველი, რათა მასთან მომუშავე კომუნისტები მოპყრობოდნენ მას ისე, როგორც კარნახობს კომუნისტური პარტიის პროგრამა. მაგრამ „საერთო ამხანაგურ შრომის ატმოსფერის“ მაგივრად მას მოუხდა მუშაობა წასისიანების, ცილისწამების და დემაგოგიის ატმოსფერაში. „ურთიერთი გაგების“ და „დაახლოებების“ მაგივრად სრული გაუგებრობა, განცალკევება, მტრული დამოკიდებულება, მის მიმართ. ძნელად წარმოსადგენია პარტიის წევრების მხრით პარტიის პროგრამის უფრო დანაშაულობრივი, უფრო სამარცხვინო დარღვევა. „კომუნისტები“, რომელთაც შეუძლიათ თავისი ყოფაქცევით მიიყვანონ თვითმკვლელობამდი „თავის საქმისადმი თავდადებული“ წარმომადგენელი „გონებრივი შრომის“, საწყობათ მოწვეულია **საორგანიზაციო ბიუროს ქართველ მოღვაწეთა და მრეწველთაგან.**

ტფილისი დაყოფილია რაიონებად და ყოველ რაიონის სათავეში იქნება ცნობილი მრეწველი და მოღვაწე. მათი **გვარები** და **რაიონები** ცალკე იქნება **გამოცხადებული.**

კომიტეტი ჰფიქრობს, რომ ვაჭრები და მრეწველნი, რომელთაც საქართველოში ცხოვრობენ არ დაიეჭვებენ თავის მოვალეობას და უხვად გაიღებენ თავის წვლილს სიმშილთან შესაბრძოლებლად.

მეგობარი გაჭირვებაში გამოიცდება.

გაჭირვება თავს დაგვატყდა, მაშ დაეხმარეთ ყველამ, რითაც შეგიძლიათ.

ხირცხილი და ზიზღი იმათ, ვინც დამშეულთ ხელს არ შეუწყობს.

იმათი ვინაობა ვინც შემოწირულებას მოერიდება გამოქვეყნებული იქნება. შემომწირველთა სია თანხის აღნიშვნით დაუყონებლივ გამოცხადდება.

დამშეულთა დამხმარე მთავარი კომიტეტის მონდობილობით

ორგანიზაციო ბიურო.

ბრძოლა ოიმოვილოგასთან

დაეხმარეთ დამშეულთ!

უკვე მესამე დღეა ისმის ძახილი: **გაიღეთ წვლილი საქართველოს დამშეულთათვის!**

მოქალაქენო, დაეხმარეთ ქართველ დამშეულთ!!...

სამწუხაროდ ეს ძახილი თითქოს ვერ ხვდება მოქალაქეთა გულს და მაშინ, როდესაც საქართველოს ერთი ნაწილი სიმშილით იხოცება, როცა დამშეული ხალხი გულჩათუთქული და აღტაცებული შესცქერის ახლობელთა სისუსტეს, ავადმყოფობას და სიკვდილსაც—კი, მეორე ნაწილი შედარებით უზრუნველყოფილი დახმარებაზე არაფერს ჰფიქრობს ....

ტფილისი მესამე დღეა აგროვებს შემოწირულებას და მოქალაქეთა სამარცხვინოდ უნდა ითქვას. რომ მეტად ცოტაა შეგროვებული.

მდიდარ ტფილისს ზეტის გაღება შეუძლია. მდიდარმა ტფილისმა უნდა გაიხსენოს, რომ ის პირველია საქართველოს ქალაქებში და მაგალითიც უნდა უჩვენოს ყველას.

საქართველოს დამშეულთა მთავარმა კომიტეტმა გადასწყვიტა ვაჭარ-მრეწველთა შორის მოაწყოს შემოწირულებათა შეგროვება **ხუთშაბათს, პარასკევს** და **შაბათს.** ამ საქმის მოგალითია პარტიის პროგრამის და პარტიულ ყრილობის დადგენილების დარღვევისა.

ინჟ. ოლდენბორგერს ჰქონდა ყველა საფუძველი, რათა მასთან მომუშავე კომუნისტები მოპყრობოდნენ მას ისე, როგორც კარნახობს კომუნისტური პარტიის პროგრამა. მაგრამ „საერთო ამხანაგურ შრომის ატმოსფერის“ მაგივრად მას მოუხდა მუშაობა წასისიანების, ცილისწამების და დემაგოგიის ატმოსფერაში. „ურთიერთი გაგების“ და „დაახლოებების“ მაგივრად სრული გაუგებრობა, განცალკევება, მტრული დამოკიდებულება, მის მიმართ. ძნელად წარმოსადგენია პარტიის წევრების მხრით პარტიის პროგრამის უფრო დანაშაულობრივი, უფრო სამარცხვინო დარღვევა. „კომუნისტები“, რომელთაც შეუძლიათ თავისი ყოფაქცევით მიიყვანონ თავითმკვლელობამდი „თავის საქმისადმი თავდადებული“ წარმომადგენელი „გონებრივი შრომის“, ბელი მაგალითია პარტიის პროგრამის და პარტიულ ყრილობის დადგენილების დარღვევისა.

ინჟ. ოლდენბორგერს ჰქონდა ყველა საფუძველი, რათა მასთან მომუშავე კომუნისტები მოპყრობოდნენ მას ისე, როგორც კარნახობს კომუნისტური პარტიის პროგრამა. მაგრამ „საერთო ამხანაგურ შრომის ატმოსფერის“ მაგივრად მას მოუხდა მუშაობა წასისიანების, ცილისწამების და დემაგოგიის ატმოსფერაში. „ურთიერთი გაგების“ და „დაახლოებების“ მაგივრად სრული გაუგებრობა, განცალკევება, მტრული დამოკიდებულება, მის მიმართ. ძნელად წარმოსადგენია პარტიის წევრების მხრით პარტიის პროგრამის უფრო დანაშაულობრივი, უფრო სამარცხვინო დარღვევა. „კომუნისტები“, რომელთაც შეუძლიათ თავისი ყოფაქცევით მიიყვანონ თავითმკვლელობამდი „თავის საქმისადმი თავდადებული“ წარმომადგენელი „გონებრივი შრომის“, ასეთი „კომუნისტები“ რესპუბლიკისათვის მავნე ელემენტებს წარმოადგენენ. ყოველი კომუნისტი, რომელსაც სურს დარჩეს პარტიის რიგებში, ვალდებულია გაატაროს ცხოვრებაში პარტიის გადაწყვეტილებანი. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის პირობები ცვლიან საქმეს: თუ ჩვენთვის საჭირო იყო სათუოდ მოეგებოდით სპეციალისტებს მაშინ, როცა მეურნეობის დარგში ჩვენ მონოპოლისტები ვიყავით,—ეხლა, როცა ჩვენ გვერდით ეწყობა კერძო მრეწველობა, გონებრივ შრომის მუშაკებს ჩვენ უფრო სათუოდ, უფრიადღებით და ამხანაგურად უნდა მოვეჭყრათ.

კომუნისტები, რომელთაც ეს არ გაეგებათ, რომელთაც არ სურთ ან არ შეუძლიათ პარტიის პროგრამა გაატარონ ცხოვრებაში, უნდა იქნან დასჯილნი—პარტიულ წესით. პარტიის წევრები, რომელნიც არღვევენ პარტიის პროგრამას, უნდა იქნან გამორიცხულნი მისი რიგებიდან“.

გენუას კონფერენციის შესახებ

ლენინი—საქმის კაცი.

რომი, 15 მარტი (რადიო). „მორნინგ პოსტის“ ცნობით, ლენინმა ამას წინად მელიტონეთა ყრილობაზე გადაჭრით განაცხადა, რომ იგი მიდის გენუაში, როგორც საქმის კაცი, დამოუკიდებლად იმისა, საბჭოთა მთავრობა ფაქტიურად იქნება აღიარებული თუ არა.

რუსეთი ცარცვა-გლეჯის ახპარეზი როდია.

ბორდო, 15 მარტი, (რადიო. ბალტიის სახელმწიფოთა წარმომადგენლების კონფერენციის გახსნის დროს ვარშავაში, პოლონეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა სკირმუნტმა განაცხადა: რუსეთი ვერ შეიქმნება პოლიტიკურ ან ეკონომიური ექსპლოატაციის ასპარეზად. ერთად-ერთ კონკრეტულ და შესასრულებლად შესაძლებელ პროგრამას რუსეთისათვის წარმოადგენს ის, რომ აღმოსავლეთ ევროპის უზარმაზარ ოლქებს თანდათან დაუბრუნდეს უნარი ჯანსაღი სრსებობისა და წარმოებისა და ხელი შეეწყონ, რომ რუსეთი მშვიდობიანად დაუბრუნდეს ევროპის ხალხთა ოჯახს. ამისთვის საჭიროა განსაზღვრული გარანტიები, რომლებიც თავდაპირველად მდგომარეობენ ხელმოწერილ ხელშეკრულებათა დაურღვევლობაში. აღმოსავლეთ ევროპის სახელმწიფოები არა შემთხვევაში არ იტყვიან უარს თავიანთ სუვერენობაზე რაიმე საერთაშორისო ორგანიზაციის სასარგებლოდ.

— სოციალისტური გაზ. „რაბოტნიკი“ ხაზს უსვამს ბალტიის სახელმწიფოების გენუას კონფერენციის შესახებ შეთანხმების ლოიალურ და მშვიდობიან ხასიათს.

რ. ს. ფ. ს. რ. მოთხოვნილებანი.

ბორდო. 16 მარტი. რადიო. საბჭოთა რუსეთის მთავრობამ მოითხოვა მიწვევა რუს ექსპერტების, გენუას კონფერენციის შესახებ წინასწარ მოწვეულ თათბირზე საკავშირო ექსპერტებისა, რომელიც დანიშნულია ლონდონში მომავალ ორშაბათისათვის. ამ საგანზე „ტან“-ი აღნიშნავს, რომ მხოლოდ იტალიის მთავრობას აქვს ფორმალური უფლება უპასუხოს ამ მოთხოვნილებაზე, რადგანაც რუსეთის მოთხოვნილება ეხება გენუასათვის საშზადის მუშაობას. ამას გარდა, აღნიშნავს „ტან“-ი, მცირე ანტანტის სახელმწიფოები და ნეიტრალური ქვეყნები, რომელნიც მოწვეული არიან გენუას **კონფერენციაზე** მონაწილეობის მისაღებად, ლონდონის თათბირზე არ იქნებიან მიწვეულნი. მას დაესწრებიან მხოლოდ საფრანგეთის, დიდი ბრიტანეთის, იტალიის, იაპონიის და ბელგიის ექსპერტები.

მცირე ანტანტის პროგრამა.

პარიზი. 16 მარტი. რადიო. პარიზის პრესის ცნობებით მცირე ანტანტის მთავრობები პოლონეთის მთავრობასთან შეთანხმდენ გენუას კონფერენციაზე შემდეგი პროგრამის გატარებაში: 1) კანის კონფერენციაზე მიღებული თეზისების განხორციელება. 2) მცირე ანტანტის ეკონომიური ინტერესების დაცვა; განხორციელება იმ ზომების, რომელნიც მიმართულია ტრანსპორტის გაძლიერებისაკენ, რკინის გზების ნაციონალური დამოუკიდებლობის დაცვით; 4) მოითხოვონ ყველა სახელმწიფოების დაშვება მათთვის საინტერესო საკითხების შემუშავებაში მონაწილეობის მისაღებად.

პოლონეთი და გენუა.

პარიზი. 4. მარტი. „ტან“-ი იუწყება, რომ პოლონეთის მთავრობის დელეგაციას გენუას კონფერენციაზე მიზნათ აქვს ხაზი გაუსვას პოლონეთისა და საფრანგეთის სრულ სოლიდარობას და ვერსალის ხელშეკრულების აუცილებელ ცნობას. ამას გარდა პოლონეთი მოითხოვს მისი უფლებების სანქციას რუსეთის აღდგენაში, რადგანაც პოლონეთი არსებითად დაკავშირებულია რუსეთთან. რაც შეეხება განიარაღების პრობლე-

მას, ამ მხრით პოლონეთი დგას იმ თვალსაზრისზე, რომ ის უნდა უფრთხილდებოდეს თავის მეზობლებს, ამიტომ არ სთვლის შესაძლებელად განიარაღების შესახებ საკითხის დაყენებას, პოლონეთი ფიქრობს გააკეთოს ოფიციალური განცხადება თავის, უეჭველად, მშვიდობიან განზრახვების შესახებ. პოლონეთმა საგრძნობლად შეამცირა თავისი შეიარაღება, არაკი დაუცადა ამაზე კონფერენციის მოთხოვნილებას. ეს, პოლონეთის მთავრობის აზრით, წარმოადგენს პოლონეთის მშვიდობის მოყვარეობის საუკეთესო დამამტკიცებელ საბუთს.

იტალიის მთავრობის განცხადება.

რომი. 16 მარტი. რადიო. მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ წაიკითხა 16 მარტს პალატაში და სენატში მთავრობის დეკლარაცია. დეკლარაციაში მთავრობის თავმჯდომარემ განაცხადა: 10 აპრილს სრულიად ევროპის კონფერენციაზე გენუაში პირველად გაერთიანდებიან დამარცხებულნი და გამარჯვებულნი და სოლიდარულად შეუდგებიან ევროპის ეკონომიურად აღმშენებლობას.

ტექნიკური სამზადისი.

რომი. 16 მარტი, რადიო. 15 მარტს გენუას პრეფექტმა დაათვალიერა ყველა ბინები კონფერენციის და დელეგაციისთვის დანიშნული. გამოირკვა, რომ ყველა ბინები მზათაა სტუმრების მოსათავსებლად.

კონფერენციის ინფორმაციო ნაწილი.

რომი. 16 მარტი. რადიო. იტალიის მთავრობის განკარგულებით გენუას კონფერენციის ინფორმაციო ნაწილის უფროსად დანიშნულია სენატორი ფეინლი.

კონფერენციის სეკრეტარიატი.

რომი. 16 მარტი. რადიო. 15 მარტს გენუას კონფერენციის მომწვევ გენერალური მდივანი, ბარონ ავეზანი შეუდგა თავისი მოვალეობის ასრულებას.

ოსმალეთი და გენუა.

ბერლინი. 16 მარტი. რადიო. ჩემბერლენმა, უპასუხა რა თემთა პალატაში შეკითხვაზე—მიიღებს თუ არა მონაწილეობას ოსმალეთი გენუაში, თქვა, რომ ის არ ხედავს არავითარ საფუძველს და არც იურიდიულ შესაძლებლობას ოსმალეთის გენუას კონფერენციაზე მოწვევისათვის.

უარყოფენ.

ლონდონი. 16 მარტი. რადიო. ლონდონის და პარიზის პრესის ზოგიერთი ორგანოები იუწყებიან გენუას კონფერენციის ახალი გადადების შესაძლებლობაზე. ამის გამო იტალიის ოფიციალური საიგენტო აცხადებს: ყველა ხმები გენუას კონფერენციის ახალი გადადების შესახებ, მოკლებულია ყოველივე საფუძველს. 10 აპრილის რიცხვი დამტკიცებულია საბოლოოდ და ულაპარაკოთ მიღებულია ყველა მთავრობების მიერ.

ლოიდ ჯორჯს მხარს უჭერს ინგლისი.

ბორდო. 16 მარტი. რადიო. „პტი ჟურნალ“-ს მოყავს აზრი ინგლის ცნობილ პოლიტიკურ მოღვაწისა, რომელიც ამტკიცებს, რომ ლოიდ ჯორჯს მის პროგრამაში ევროპის აღდგენის შესახებ, მხარს უჭერს მთელი ინგლისი, განურჩევლად პარტიათა სხვადასხვაობისა.

მოკავშირეთა ექსპერტების თათბირი.

მოსკოვი. 16 მარტი. რადიო. 20 მარტს ლონდონში გაიხსნება საფრანგეთის, ინგლისის, იტალიის, იაპონიის და ბელგიის ექსპერტების თათბირი. ექსპერტებს დავალებული აქვთ გენუას კონფერენციის ტექნიკურ გეგმის გამომუშავება.

ამერიკა და გენუას კონფერენცია.

მოსკოვი. 16 მარტი. რადიო. გავავის სააგენტოს ცნობით ამერიკის მთავრობის ერთმა უმაღლეს თანამდებობის პირთაგანმა განაცხადა, რომ შეერთებულ შტატების გენუას კონფერენციისადმი უარყოფითი დამოკიდებულება, სრულიად არ ნიშნავს, ვითომ ამერიკა არ იყოს დაინტერესებული ევროპის საკითხით. შესაძლებელია, რომ რომში მყოფი ამერიკის წარმომადგენელმა მიიღოს მონაწილეობა კონფერენციაში.

რუსეთ-საფრანგეთის ურთიერთობა

ბერლინი, 7 მარტი. „ხოვი მირ“ აღნიშნავს, რომ ფრანგულ ოფიციოზ „ტან“-ში ამ უკანასკნელ დროს იბეჭდება საქმიანი ხასიათის წერილები რუსეთის საკითხის შესახებ, რაც მოწმობს იმაზე, რომ საფრანგეთის მთავრობის წრეები ცოტცოატობით უარს ამბობენ ძველ პოლიტიკაზე და ხედებიან, რომ „განცალკევება და ობსრუქცია არაფერს არ მოიტანს“ თუმცა თავის სიფხიზლეში და საქმიანობაში ფრანგული ოფიციოზი ხანდახან ძლერ შორს მიდის, ამაზე მოწმობს პროექტი „სპეციალური რეჟიმისა“, არხანგელსკის, მურმანის, პეტროგრადის, ოდესის და სევოსტოპოლისათვის. თუ ამ პროექტის მიხედვით ვიმსჯელებთ, „ტან“-ს სურს რუსეთის ნავთსადგურებში დაამყაროს ის რეჟიმი, რომელიც არსებობდა და არსებობს კონსტანტინოპოლში. საფრანგეთი, რომელმაც დამარცხება იგემა ამ ქალაქების იარაღის ძალით დაპყრობაში, ეხლა ფიქრობს მათ დაპყრობას „მშვიდობიანი გზით“, გატიტვლებულ სახით. ეს იგივე იდეაა ინტერვენციის, მხოლოდ მშვიდობიანობის სახით. საეჭვოა რომ ამ პროექტის შედეგები უფრო სასიამოვნო დარჩეს, ვიდრე ძველი პოლიტიკის შედეგები. ამაში არ ეჭვიანობენ პარიზში, და ახალი პროექტ ალბად გამოქვეყნებულია იმ მიზნით, რომ გენუის მოლაპარაკების წინადადებებში უფრო მეტი მოსთხოვონ საბჭოთა მთავრობას, რომ ბოლოს უფრო მოსახერხებელი დარჩეს შეთანხმება. უნდა ვიფიქროთ, რომ ასეთი ახალი პროექტი მხოლოდ დააგვიანებს საფრანგეთის და რუსეთის დაახლოებას თუ ოფიციალურ საფრანგეთს სერიოზულად აქვს განზრახული რუსეთთან დაახლოება, მაშინ მან უნდა მოაწყოს რუსეთის პოზიცია. საბჭოთა მთავრობა მიდის დათმობის გზაზე დასავლეთთან დაახლოების ინტერესებისთვის, მაგრამ ის საკმაოდ ძლიერია იმისთვის, რომ ძლიერი ხელით მოხაზოს ამ დათმობის საზღვრები. პარიზის ემიგრანტების გაზეთიც კი სცნობს, რომ მოსკოვი არ დასთანხმდება საფრანგეთის პირობებზე და ლენინი არ დაკმაყოფილდება აბდულ გამიდის გავლენით და როლით რუსეთი არარის ბრც ჩინეთი, და არც ძველი ოსმალეთი. ახალმა ოსმალეთმა რომელსაც არც ისე დიდი ხანა პარიზში უწოდებდენ „უაჩაღების ბუდეს“, აიძულა ოფიციალური საფრანგეთი დალაპარაკებოდა მას, როგორც მის თანაბარს. ეს ოცდაათ მილიონიან რუსეთს, რომელმაც დაამარცხა თავის აუარებელი მტრები, მით უმეტეს შეუძლია ამის მიღწევა. მოკლე, მაგრამ მჭერმეტყველი ისტორია ახალი რუსეთის—ამის ცოცხალი დამტკიცებელია.

ეკონომიური დელეგაციის მოქმედება კონსტანტინოპოლში

ეკონომიურ დელეგაციის მიზანი იყო აღგვედგინა გაწყვეტილი კავშირი ევროპასთან.

საქართველოს სოვეტიზაციის შემდეგ (თებერვალ-მარტში) ერთბაშათ შესწყდა ეს კავშირი ევროპასა და ჩვენ შორის. ბათომის პორტში გემები აღარ შემოდიოდა. რაც საქონელი იყო ადგილობრივ საჩქაროთ იქნა შესყიდული საგარეო ვაჭრობის ორგანოს, „ვნეშტორგის“ და ცენტროკავშირის მიერ, მაღაზიებიც ჩქარა დაცალიერდნენ. აპრილ-მაისში თითქმის აღარაფერი იშოვებოდა ადგილობრივ. გემები ბათომში იმ დროს ხანდახან თუ შემოიხედავდენ, მაგრამ არავითარი საქონელი მათ არ მოჰქონდათ და უკანაც ცარიელები ბრუნდებოდენ. ალბათ ყველას ეშინოდა რეკვიზიცია კონფისკაციის.

ჩვენ წავედით კონსტანტინოპოლში, მაგრამ თან თითქმის არაფერი არ წაგვიღია, რადგან თვითონ ჩვენ არ ვიცოდით რა გამოვიდოდა აქედან, როგორ მიგვიღებენ იქ ანტანტის მთავრობათა წარმომადგენლები. კონსტანტინოპოლი ოკუპაციის ქვეშ იმყოფებოდა დ იმყოფება დღესაც. იქ ბატონობენ ინგლისელები, ფრანგები, იტალიელები და ბერძნები. ოსმალები ან მისი მთავრობა სრულებით არ სჩანს და არც არავითარ როლს თამაშობს.

ჩვენი წასვლა იქ ადრეევე იცოდენ და, როგორც აღმოჩნდა, კარგა ხანია მიგვეღოდენ, როგორც ანტანტის აგენტები, ისე კომერციული წრეებიც. პირველნი გვეღოდენ და ჩვენს მოქმედებას ეჭვის თვალით უყურებდენ, ფიქრობდენ, რომ ჩვენ არა სავაჭროთ არამედ საგიტაციოთ მივდიოდით იქ. ამიტომ, როგორც ჩასვლისას, ისე შემდეგაც, ყოველ ჩვენს ნაბიჯს თვალ-ყურს ადევნებდენ და თვით სასტუმროშიც კი, სადაც ჩვენ ვცხოვრობდით მეთვალყურეები იყო შოჩენილი, ჩვენგან უხილავი რა თქმა უნდა. გავედით ჩვენ ბათომიდან 1 ივნისს, კონსტანტინოპოლში ვიყავით 6 ივნისს.

როგორც კი ჩვენი გემი, „კლეოპატრა“, იტალიური საზოგადოებისა, მიუახლოვდა თვით ქალაქ კონსტანტინოპოლს—შემოგვეგება პატარა მატორიანი გემი და ჩვენთან ამოვიდა სამი ოფიცერი: იტალიელი, ფრანგი და ინგლისელი, რომელთაც შემოსვლისათანავე დაიძახეს: ვინ არის აქ მოდებაძე და მაშინ როგორც მე ისე ჩემი ამხანაგი ხალილოვი (აზერბ. წარმომ.) წაგვიყვანეს თავისი პატარა გემით ნაპირზე, შემდეგ მათ დაწესებულებაში. ერთი სიტყვით ჩვენ დაგვაკავეს. ჩამოგვართვეს დაწვრილებითი ჩვენება, გაგვჩხრიკეს სასტიკათ და ხუთი საათის დატყვევების შემდეგ გავანთავისუფლეს. თანაც გვითხრეს: თუ სავაჭროთ ხართ მოსული, ჩვენ არაფერი გვაქვს საწინააღმდეგო, რომ დარჩეთ, სხვა საქმისთვის კი ნებას ვერ მოგცემთ, ერთი სიტყვით ვნახოთ რას იზამთო. თავისი დაპირება მათ პირნათლათ ასრულეს და ერთი თვის განმავლობაში ხშირათ გვესტუმრებოდენ ხოლმე ხან გასაჩხრეკათ, ხან დასატუსაღებლათ, თუმცა ეს დატუსაღება მხოლოთ რამოდენიმე საათით გძელდებოდა. მე პროტესტი განვაცხადე ამგვარი მოპყრობის შესახებ უმაღლეს კომისართა წინაშე და საკითხი პირდაპირ დავსვი: თუ არ შომცემთ ნებას, რომ ვივაჭრო, მე დავემორჩილები თქვენს გადაწყვეტილებას და წავალ აქედგან თქო—ამის შემდეგ თავჩა დაგვანებეს და სრულიათ მშვიდობიანათ ვმუშაობდით. აღარც არავის შეუწუხებიეართ.

მთელ ამ ინციდენტებში იტალიელები არავითარ მონაწილეობას არ იღებდენ და იმ თავითვე იტალიის უმაღლესი კომისარი გვეპყრობოდა ჩვენ, როგორც სახელმწიფოს სრულ უფლებიან წარმომადგენლებს. ყოველივის სიამოვნებით ვიყავით მიღებული, მოგვცა საშუალება გვესაუბლა მათი რადიოთი უსასყიდლოთ და სხვა. არც ფრანგები გვეპყრობოდენ ცუდათ და თუმც ოფიციალურათ არავითარი კავშირი არ ქონდათ ჩვენთან, შაგრამ არა ოფიციალურათ კი ყოველ ჩვენს განცხადებას ყურადღებით ისმენდენ და წინააღმდეგნი იყვნენ რაიმე რეპრესიებისთვის მიემართათ ჩვენ წინააღმდეგ. დიდის პატივისცემით უნდა მოვიხსენიოთ უმაღლესი კომისრები: იტალიის—მარკიზი გარინი და საფრანგეთის—გენერალი პელე, რომელნიც ყოველი მხრით გვეხმარებოდენ, რომ ჩვენი მუშაობა წარმატებით შეგვესრულებია, რა კი დარწმუნდნენ, რომ არავითარ პოლიტიკურ მუშაობას ჩვენ არ ვაწარმოებდით. ჩვენ ამ მხრით მართლაც პირნათლათ ვასრულებდით ჩვენს მოვალეობას და იმ თავითვე ჩვენ ორგანიზაციას წმინდა ეკონომიური ხასიათი მივეცით და არავითარ პოლიტიკურ საქმეში არ ვერეოდით.

პირველ ხანებში ცოტა უსიამოვნებები შეგვხვდა ინგლისელებიდან, მაგრამ უეჭველია ეს გამოწვეული იყო გაუგებრობით. ამ გაუგებრობასაც მალე ბოლო მოეღო და მათთანაც კეთილი განწყობილება დამყარდა. ცხადია ამ გაუგებრობის მიზეზი უფრო ინგლისის წარმომადგენლობის დაბალი მოსამსახურეები იყვნენ და არა უმაღლესი კომისარი ან შეერთებულ შეიარაღებულ ჯართა მთავარსარდალი.

ზევით ჩვენ ვსთქვით, რომ ვაჭრობა წრეები დიდი ამბით ელოდენ ჩვენ ჩასვლას კონსტანტინოპოლში. ევროპაში დღეს დიდი ეკონომიური კრიზისია, საქონელი დიდ ძალია დაგროვილი და ბაზარს ვერ შოულობს. საერთო ცხოვრების ორბიტიდან გამოვიდენ ისეთი სახელმწიფოები როგორც რუსეთი, გერმანია და ავსტრია. ამიტომ ვაჭრები ეძებენ ბაზარს და ასეთ ბაზრათ სხვათა შორის ამიერკავკასიასაც სთვლიან. ამიტომ გასაკვირველი არ არის, რომ ჩასვლისათანავე დიდ ძალი ვაჭრები და საკომისიო კანტორების წარმომადგენლები შემოგვესიენ. ყოველ დღიურათ სულ ცოტა რომ ვთქვათ 40—50 კაცი მოდიოდა ჩვენთან სხვადასხვა გვარი წინადადებით. ყველას ეგონა ჩვენ ოქროებით დატვირთულები ჩავედით კონს-პოლში, მაგრამ მალე იმედები გაუცრუვდათ, რადგან ჩვენ არაფერი არ წაგვიღია თან. ამის მაგიერ ჩვენ აგიტაციას მივყავით ხელი იმის სასარგებლოთ, რომ საქონელი უფულოთ წაუღოთ ბათუმში და ადგილობრივ დაეწყოთ ვაჭრობა, თანაც ვარწმუნებდით ყველას, რომ არავითარი საფრთხე საბჭოთა მთავრობისგან მათ არ მოელოდათ. ამას კი არავინ გვიჯერდა, რადგან იმ საზიზღარი აგიტაციის შემდეგ, რომელსაც აწარმოებდა ადგილობრივი პრესა, ყველას ეგონა რომ ბათუმში ჩასვლისათანავე ყველასფერს კონფისკაციას უზამდენ. ამ ნიადაგზე დიდი მუშაობა დაგვჭირდა. თითქმის მთელი ორი თვე ვარწმუნებდით ყველას წინააღმდეგში, მაგრამ არაფერი არ გამოვიდა, ვაჭრები მაინც არ მოდიოდენ. საჭირო იყო რომ ერთი ორი გემი დაგვეძრა ბათუმისკენ, რომლებიც მიიღებდენ დაკმაყოფილებას აქ. შემდეგ ცხადია მათ მაგალითს სხვებიც წაჰბაძავდენ. როგორც იქნა შევსძელით ეს და დიდი დავიდარაბის შემდეგ წამოვიდა ორი გემი „ნიკომედია“ მანუფაქტურით და „ეორჟია“ ფქვილით, შაქრით და სხვა საქონლით. ამათზე წინეთ ლლოიდ ტრიესტინის გემით წამოვიდა ფქვილი. ყველა საქონლის პატრონებმა ბათუმში სრული კმაყოფილება მიიღეს, რამაც ძალიან კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა კონს-პოლის ვაჭრების წრეებში. შემდეგ ნელნელა დაიწყო გემების მიმოსვლა კონსტან-პოლსა და ბათუმს შუა და დღეს ჩვენ მოწამენი ვართ იმისი, რომ საქართველოში საზოგადოთ და განსაკუთრებით ბათუმში დიდძალმა საქონელმა მოიყარა თავი. პირველ ხანებში დიდძალი ვაჭრები მოდიოდენ ჩვენთან (შედეგათ ჩვენი აგიტაციისა სიტყვიერათ და გაზეთებში,) და გვეკითხებოდენ თუ რაგვარი საქონელი იყო უფრო საჭირო ბათუმისთვის და ამიერ-კავკასიისთვის. ჩვენც ყველას რჩევას ვაძლევდით თუ რომელი საქონელი უფრო საჭირო იყო ჩვენთვის და დიდძალი საქონელი დაიძრა ბათუმისკენ. მე ხელთ არ მაქვს ეხლა სტატისტიკური ცნობები თუ რა ღირებულობის საქონელი შემოვიდა ამ ხნის განმავლობაში ბათომში, მხოლოთ შემიძლია ვსთქვა ერთი რამ: კერძოთ ჩვენ ვიყიდეთ ბათუმში ოთხი თვის განმავლობაში, ენკენისთვე—დეკემბერი, 2 მილიონი ოსმ. ლირის ღირებულების ტ გამოვგზავნეთ აქეთ. ძნელია იმის თქმა თუ საზოგადოთ რამდენი საქონელი შემოვიდა, მხოლოთ ცხადია, რომ მისი ღირებულება რამდენიმე ათეულ მილიონ ლირას უნდა აღემატებოდეს. ჩვენ ვაძლევთ ვიზებს ბათუმზე მხოლოთ იმ პირთ, ვისაც მოაქვს საქონელი, არა ნაკლებ 500 ლირის ღირებულებისა, ასეთი წესი შემოვიღეთ ჩვენ კონს-პოლში ვიზების გაცემის დროს და ჩემი წამოსვლის დროს უკვე 3000-მდე ვიზა იყო გაცემული, რა თქმა უნდა 500 ლირის ანგარიშებს ცოტანი ადგენდენ, უმეტესათ რამდენიმე ათასი ლირის იყო ხოლმე წარმოდგენილი, ხშირათ 20—30 ათასი ლირის და მეტის. ასე რომ ვარაუდათ ამისდა მიხედვით რომ ვიანგარიშოთ უეჭველია რომ შემოტანილი საქონლის ღირებულება რამოდენიმე ათეულ მილიონ ლირას აღემატება.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ ამ ხნის განმავლობაში ბათუმში გაიხსნა რამოდენიმე უცხოელი სავაჭრო სახლების კანტორები და საწყობები. აღსანიშნავია მათ შორის ვ. კამხი, ვიტოლ და ამხ. და სხვ. როგორც უფრო სერიოზული და მდიდარი სავაჭრო ფირმები. აღსანიშნავია აგრეთვე, რომ ხალხოსნობის მიხედვით, ჩვენსკენ მოდიოდენ და მოქონდათ საქონელი განსაკუთრებით: ოსმალოებს, ბერძნებს და იტალიელებს. ფრანგები და ინგლისელები უფრო ნაკლებათ მოდიოდენ პირველ ხანებში, ეხლა კი ისინიც თამამათ იჭერენ ჩვენთან საქმეს.

ფრანგები და ინგლისელები მუდამ ეჭვის თვალით გვიყურებდენ და ძალიან საძნელო შეიქნა მათთან საქმის დაჭერა. ჯერ კიდევ ვერ დარწმუნდენ, რომ ჩვენთან შეიძლება მუშაობა და თუმც გადმოდგეს ნაბიჯი, მაგრამ ძალიან გაუბედავი. მოვიყვან ერთ დამახასიათებელ წვრილმანს. მაგალითათ: აგვისტოში კონს-პოლში შემოვიდა ფრანგული გემი „სირკასი“ მგონი საზ. პაკეტი. კაპიტანი გემისა ცდილობდა გაეგო თუ რა ხდებოდა ბათუმში. ერთ ჩემს ნაცნობს ეცნობებია მისთვის ჩემი იქ ყოფნა, როგორც წარმომადგენელის და მასაც (კაპიტანს) მოესურვებია ჩემი ნახვა. მოვიდა ჩემთან. სახეზე ეტყობოდა რომ რაღაც შიშს შეეპყრო. მისალმების შემდეგ გულახდილათ მითხრა: მე გაკვირვებული ვარ, როდესაც თქვენ გხედავთ, რადგან ჩვენ სულ სხვა წარმოდგენის ვართ ბოლშევიკებზეო. ჩვენი ჩვეულებრივი წარმოდგენით „ბოლშევიკი“ უნდა იყ[illegible] თმებ აწეწილი, დახეულ-დაგლეჯი[illegible] ერთ ხელში რევოლვერი, მეორ[illegible] ბომბა. მე კი ჩვეულებრივ ადამ[illegible] ვხედავო. მე სათანადო პასუხი გ[illegible]ცი, შემდეგ მან მითხრა მე ე[illegible] მარსელში უნდა გავბრუნდე, ჩ[illegible] საზოგადოებას (პაკეს) დიდი სურ[illegible]ლი აქვს განაახლოს კავშირი ბათ[illegible]თან და თქვენ ნახვის შემდეგ ჩ[illegible] უთოუთო ამ ერთი თვის განმავლ[illegible]ში გამოვგზავნით ჩვენ გემებს ბათ[illegible]შიო. მიუხედავათ ამისა პირვ[illegible] გემი ამ საზოგადოებისა მგონი მ[illegible]ლოთ იანვარში თუ თებერვალში [illegible] მოვიდა ბათუმში.—ასე გაუბედავ[illegible] და შიშით იჭერდენ ჩვენთან [illegible] შორს ფრანგების სავაჭრო წრე[illegible] ასევე ითქმის ინგლისელებზე. მაგ[illegible]ცხოვრებამ მაინც თავისი გაიტ[illegible] და დღეს როგორც საფრანგეთის [illegible] ინგლისის ფირმები, გზავნიან სა[illegible]ნელს ბათუმში. ჩვენ დიდი საქმე[illegible] გავაკეთეთ ტ ვაკეთებთ საფრანგე[illegible] ცნობილ ფირმებთან „სოსიფროს“ [illegible]ოპტოსგთან. ამნაირათ დიდის გაჭ[illegible]ვების და მრავალ დაბრკოლებ[illegible] გადალახვის შემდეგ ჩვენ შეეძელ[illegible] და აღვადგინეთ გაწყვეტილი ეკო[illegible]მიური კავშირი ჩვენს და ევრო[illegible] შორის.

დღეს ჩვენში თითქმის ყოველ[illegible]ფერი იშოვება და თუ მიუხედ[illegible] ამისა მაინც აღებ-მიცემობას ჩვ[illegible] არ აქვს ნორმალური სახე, ამის მ[illegible]ზია ის რომ ჩვენ არ გვივარგა ფ[illegible] არა გვაქვს ფულის სისტემა, აღ[illegible]ნეთ იგი და თქვენ ნახავთ, [illegible]ცხოვრება ერთბაშათ თუ არა, [illegible]ნელა ჩადგება ნორმალურ კალაპ[illegible]ში და სულ მცირე ხნის განმავ[illegible]ბაში ჩვენ მიუახლოვდებით ცხო[illegible]ბის ნორმალურ პირობებს.

ჩვენი ქვეყნით სხვათა შორის [illegible]ლიან დაინტერესდა კონს-პოლის [illegible]ლიერესი ბანკი (ოტომანის ბან[illegible] რომლის საშვალებითაც ჩვენ ჩ[illegible]ტარეთ მთელი ჩვენი სავაჭრო [illegible] რაციები და რითაც ეს ბანკი ძალ[illegible]კმაყოფილი დარჩა. ამ ბანკის გა[illegible]ობამ ორჯერ გამოგზავნა თ[illegible] აგენტი ჩვენში, ერთხელ ინკოგნიტ[illegible] და მეორეთ ოფიციალურათ. [illegible] აგენტებმა ორივეჯერ ჩვენდა სა[illegible] გებლო მოხსენებები გაუკეთეს [illegible]კის გამგეობას და მანაც გადაწყ[illegible]

კაპიტალიზმის სამეფოებში

მსოფლიო უმუშევრობა.

სტოკჰოლმი. უმუშევრობის საკითხის გამწვავებასთან დაკავშირებით, სტოკჰოლმში ელიან მრავალრიცხოვან დეპუტაციებს, რომელნიც ამორჩეული იქნებიან ქვეყნის სხვადასხვა ადგილას. მიღებულია ცნობები უკვე 300 დელეგატის არჩევის შესახებ. ერთ და იმავე დროს განზრახულია მოაწყონ შთამაგონებელი დემონსტრაციები.

ჰელსინგფორსი. იანვრის განმავლობაში უმუშევართა რიცხვი ჰელსინგფორში საგრძნობლად გაიზარდა. სოციალისტური გაზეთების ცნობებით, უმეტესი უმუშევრობა ეტყობა მელითონეთა და საამშენებლო მუშებს შორის. ტამმეფორსში, კოტკში, ვიბორგში, ვაზაში და ულეაბორგშიაც ეტყობა უმუშევრობის ძლიერი ზრდა საამშენებლო და საქსოვ სართავ მრეწველობის მუშებში. თემების მიერ მოწყობილ საზოგადოებრივ სამუშაოებზე, დაბანდებულია უმუშევართა უმნიშვნელო რიცხვი.

უმუშევრობა შვეციაში.

მოსკოვი, 16 მარტი (რადიო). სტოკჰოლმიდან 13 მარტის რიცხვით იუწყებიან: დღეს სტოკჰოლმში შედგა უმუშევარ დემონსტრატთა 5 დიდი მიტინგი. ვებერთელა პროცესიამ, რომელშიაც მონაწილეობდენ პროფკავშირები, გაიარა სატახტო ქალაქის ქუჩებში მუსიკით და წითელი დროშებით, რომლებზედაც იყო შემდეგი წარწერები „გაუმარჯოს პროლეტარიატის დიქტატურას, გაუმარჯოს მსოფლიო რევოლიუციას, გაუმარჯოს რეაქციის წინააღმდეგ მიმართულ ერთიან ფრონტს, მიწა და ფაბრიკები მშრომლებს“! დელეგაციამ გადასცა მთავრობას მთელი რიგი მუშათა მოთხოვნილებებისა, მათ რიცხვში რუსეთ-შვეციის ხელშეკრულების სასწრაფოდ აღიარების მოთხოვნილება. მოძრაობა დაიწყო კომუნისტების ინიციატივით და გრანდიოზული ხასიათი მიიღო, მიუხედავად მემარჯვენე სოციალისტთა ლიდერების წინააღმდეგობისა. მუშათა მიტინგები შედგა ბევრ სხვა ქალაქებშიაც. შვეციის უმუშევართა საერთო რიცხვი აღემატება 160,000 კაცს.

რუსეთ-შვეციის ხელშეკრულება.

მოსკოვი. 16 მარტი. რადიო. რუსეთთან დადებულ ხელშეკრულების განხილვის დროს მოხსენებით გამოვიდა ვილდებრანდტი, რომელმაც აღნიშნა შვეიცარიისათვის ხელშეკრულების მიღების საჭიროება. მომხსენებელმა ხაზი გაუსვა, რომ რუსეთ-შვეციის ხელშეკრულება არის რუსეთის და დანარჩენ ევროპის დაახლოების მაჩვენებელი. ერთ სავაჭრო ფირმის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ რუსეთმა წესიერად შეასრულა თავის სავაჭრო ვალდებულებანი შვეციის მიმართ.

შვეციის გაზეთები მოითხოვენ რუსეთ-შვეციის ხელშეკრულების საჩქაროდ რატიფიკაციას, და აღნიშნავენ რუსეთის შეკვეთათა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას შვეციის მრეწველობის შეჩერების ამ მომენტში.

შრომის უნიტარული კონფერენცია.

მოსკოვი. 16 მარტი. რადიო. შედგა საფრანგეთის შრომის საერთო უნიტარულ კონფერენციის კომიტეტის პირველი სხდომა, რომელშიდაც მონაწილეობდენ სინდიკატების 16 დეპარტამენტის და 23 ფედერაციის წარმომადგენლები. ყრილობის მდივანი ბრიას კი მიესალმა ყველა ქვეყნის პროლეტარებს, მიღებულ იქნა მეზღვაურთა კავშირის რეზოლიუცია, რომელიც მიმართავს მთელი ქვეყნის მშრომელებს მოწოდებით შეუერთდენ ერთიან ორგანიზაციას, რომელიც წარმოადგენს პროფესიონალურ მოძრაობას.

გაფიცვა ინგლანდიაში.

მოსკოვი. 16 მარტი. რადიო. ბელფასტში მექანიკთა პროფკავშირმა გამოაცხადა გაფიცვა.

გერმანიის ვალები.

ნაუენი. 15 მარტი. რადიო. „ჩიკაგო ტრიბუნს“ მოყავს ინგლის-იტალიის საკონტრიბუციო გეგმის ზოგიერთი მუხლები. ამ გეგმის მიხედვით, გერმანიის ვალი მოკავშირეებისადმი განიყოფება 2 ნაწილად. აღდგენისათვის დანიშნული ვალი უდრის ჯამს—40 მილიარდ მარკას ოქროთი. 30 მილიარდი უნდა შეიტანოს გერმანიამ განსაზღვრულ დროის განმავლობაში 10 მილიარდი უნდა გადაიხადოს საერთაშორისო 5 წლიანი სესხით. მეორე ნაწილი, 65 მილიარდი მარკა უნდა გადახდილ იქნას მხოლოდ კრედიტორების მოთხოვნით მას შემდეგ, როცა ამერიკა წარუდგენს თავისი ვალების დაუყონებლივ გადახდაზე.

იტალიის მთავრობის დეკლარაცია.

რომი, 16 მარტი, რადიო. მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ 16 მარტს დილით, პალატაში და სენატში გამოაქვეყნა მთავრობის დეკლარაცია, რომელშიაც მტკიცდება კოალიციური მთავრობის აუცილებლობა, რომლის უახლოეს ამოცანას წარმოადგენს ქვეყნის ფინანსიური და ეკონომიური მდგომარეობის მოგვარება. ამ მხრით მთავრობამ გადასწყვიტა შეამოკლოს ხარჯები უკიდურეს მინიმუმამდე, გაამარტივონ ადმინისტრაციის აპარატი და სხვა. რაც შეეხება იტალიის საგარეო პოლიტიკას, მთავრობა დამეჯითებით მოითხოვს ყველა საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულებას, და ლოიალურად დაიჭერს მეგობრულ განწყობილებას ყველა მოკავშირე ხალხებთან და არ გამოიჩენს სიმძულვარეს დამარცხებულთადმი. იტალია მიისწრაფვის სამხრეთ სლავიასთან კეთილმეზობლური განწყობილების დამყარებისაკენ, და ფიუმეს კრიზისის გადაჭრისაკენ. თუმცა, იტალია ერთ უახლოეს ამოცანად სთვლის ქვეყნის დაცვის გაძლიერებას და აუცილებელ სამხედრო კადრის მომზადებას. თვით მოქალაქეებს დაეკისრებათ პასუხისმგებლობა ქვეყნის დამოუკიდებლობის და დაცვისათვის ყოველგვარ თავდასხმისაგან. დაბოლოს მთავრობა სთვლის თავის აუცილებელ მოვალეობათ ხელი შეუწყოს პატრიოტიზმის გრძნობას და ზრდას ნაციონალურ თვითშეგნებისა. მთავრობის დეკლარაციას შეხვდენ პალატაში და სენატში დიდის კმაყოფილებით.

ფიუმეში.

რომი, 16 მარტი, რადიო. [illegible] ფუძნებელი ჭრეშა ახალი მთავრ[illegible] [illegible] იჭერს ფიუმეს მისაღო საქმეებ[illegible] გავლენის მოხდენისაგან.

კომუნისტების დატუსაღება ბერლინში.

ბერლინი. „როტე ფანე“ იტყობ[illegible]ნება, რომ ამ ბოლო დროს გაძლიერ[illegible] და დატუსაღება ბერლინის კომუნ[illegible]ტებს შორის, რომლებსაც უკენებ[illegible] ნამდვილად რომ ითქვას, მხოლ[illegible] ერთ ბრალდებას—რომ ისინი ეკუთ[illegible]ნიან კომუნისტურ პარტიას. რა[illegible] დენიმე დღის წინად ბერლინის პ[illegible]ლიციამ დაატუსაღა მასლოვი და [illegible] დიხი, რომლებსაც წაუყენეს ბრა[illegible]დება რომ ისინი აგზავნიდენ საზ[illegible]ვარ გარეთ გერმანიის ცხოვრებიდ[illegible] განზრახ დამზანდაგებულ ცნობებს. [illegible] დიხი დატუსაღებულია აგრეთვე სპ[illegible]ტაკელთა მოძრაობაში მონაწილ[illegible]ბის მიღებისათვის.

თავის უკანასკნელ ნომრებში „რ[illegible]ტე ფანე“ არკვევს, რომ მასლო[illegible] რუსი მწერალი—კომუნისტია. ბ[illegible]ლინის პოლიციის ოფიციალური გ[illegible]ცხადებით თითქოს მასლოვი დატ[illegible] საღებულია არა კომუნისტური პ[illegible]ტიის წევრობისათვის, არამედ ი[illegible]ტომ, რომ ის ცხოვრობდა ბერლინ[illegible] სხვისი პასპორტით.

საბჭოთა მთავრობის ცნობ[illegible] გამო.

ბერლინი. ბერლინის რადიკალურ[illegible] პრესა ჯამს უკეთებს ანტანტის [illegible] ხელმწიფოების ყველა მოთხოვნილ[illegible]ებს, რომლებიც წარუდგინეს [illegible]სეთს პირობების სახით მისი იურ[illegible] დიფლომათ ცნობისათვის. „როტე ფ[illegible]ნე“ აღნიშნავს: საფრანგეთი მო[illegible]ხოვს პიროვნების და პრესის თა[illegible] სუფლებას, კერძო საკუთრების [illegible] ვალების ცნობას სწორი თავდაც[illegible] წარმოებას და პროპაგანდის შეწყ[illegible]ტას. ამერიკა, მიუხედავად იმისა რ[illegible] თავს ისე იჭერს თითქო მას სურ[illegible] გენუას კონფერენციაზე მონაწილ[illegible]ბის მიღება, მოითხოვს მტკიცე მთ[illegible]რობის დამყარებას რუსეთში და [illegible] თელი ჯარის განიარაღებას. იგლის[illegible] თითქმის ანალოგიურ წინადადებ[illegible] იძლევა: კერძო საკუთრების ცნ[illegible] და პიროვნების თავისუფლება. გ[illegible]თების აზრით, ყველა ამ მოთხოვ[illegible]ლებების მიზანია, რამდენადაც შე[illegible]ლება ხელი შეუშალონ და გააჭიან[illegible] რონ საბჭოთა მთავრობის ცნ[illegible] ასეთ პირობებში ამოცანა მუშ[illegible] კლასისა, რომელიც მჭიდროდ [illegible] კავშირებული საბჭოთა მთავრო[illegible] ბედთან, მდგომარეობს იმაში, რ[illegible] მან დახმარება გაუწიოს რუსეთ[illegible] პროლეტარიატს პოლიტიკური გ[illegible] სვლებით, დემონსტრაციებით და პ[illegible]ტესტებით.

რუსეთ-ამერიკის ურთიერთობა

ბერლინი, 7 მარტი. „ხოვი მირ“ აღნიშნავს, რომ ამერიკულ ოფიციოზ „ტან“-ში ამ უკანასკნელ დროს იბეჭდება საქმიანი ხასიათის წერილები რუსეთის საკითხის შესახებ, რაც მოწმობს იმაზე, რომ საფრანგეთის მთავრობის წრეები ცოტცოატობით უარს ამბობენ ძველ პოლიტიკაზ

გერმანიის ფინანსები.

ბერლინი, 8 მარტი. „დეილი გერალდი“ აღნიშნავს, რომ მორატორიუმი, რომელიც წარედგინება გერმანიას, ვერ გააუმჯობესებს მხარის ფინანსიურ მდგომარეობას. ამის გარდა საჭიროა ფოსტის და რკინის გზების ტარიფის გადიდება და აგრეთვე მიღება ყოველგვარი ზომებისა სახელმწიფოს შემოსავალის გასაძლიერებლად. ასეთი დადგენილებები მიღებულია გერმანიის მთავრობის მიერ, მაგრამ საქმე იმაშია, რომ ის უთუოდ მძიმედ დააწვება გერმანიის მრეწველობას. ანტანტის ზეგავლენას თანდათან მიჰყავს გერმანია კრახამდე, რომელიც საშინელ გავლენას იქონიებს ევროპის მუშების მდგომარეობაზე

ბალტიის სახელმწიფოთა კონფერენცია.

მოსკოვი 19 მარტი (რადიო). ვარშავიდან მოსული ცნობებით 13 მარტს შუადღისას აქ შესდგა მინისტრთა პირველი სხდომა ბალტიის დელეგაციათა წარმომადგენლების მონაწილეობით. პირველ საათზე გაიხსნა ბალტიის კონფერენცია. გარეშე საქმეთა მინისტრმა სკირშუნდტმა წარმოსთქვა შესავალი მისასალმებელი სიტყვა, რომელშიაც განაცხადა: რუსეთის არ ყოფნა საერთაშორისო მეურნეობაში დიდ გაურკვევლობას ქმნის მთელი ქვეყნის ეკონომიურ მდგომარეობაში. ეს ქვეყანა არ არის და არც იქნება ჩვენთვის პოლიტიკურ და ეკონომიურ ექსპლოატაციის ობიექტად. ერთად ერთ კონკრეტიულ და ნაყოფიერ პროგრამად ჩვენ მიგვაჩნია ის პროგრამა, რომელიც ურთიერთ დახმარების გზით ფართო ასპარეზს უხსნის ყოველივე ინიციატივას და ცდას, რომლებიც მიმართული არიან აღმოსავლეთ ევროპის აღორძინებისაკენ. მაგრამ ასეთი ფართო პროგრამის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ სათანადო გარანტიების არსებობის დროს. მათში უმთავრესი არის იმ ხელშეკრულებათა დაურღვევლობის პრინციპის აღიარება, რომლებსაც ჩვენ ხელი მოვაწერეთ, და რომლებიც არავითარ შემთხვევაში და არავითარ ფორმით არ უნდა იქნენ განხილული.

ახლო აღმოსავლეთის კონფერენცია.

მოსკოვი 19 მარტი (რადიო). განოვერიდან მოსული ცნობების თანახმად, ლონდონის ოფიციალურ წრეებში უარყოფენ პარიზის ცნობას ახლო აღმოსავლეთის საკითხების კონფერენციის გადადების შესახებ. კონფერენცია გაგრძელდება არა ნაკლებ ერთი კვირისა. ლორდ კერზონი ბრიტანიის დელეგაციასთან ერთად სამშაბათს გაემგზავრება პარიზში. კონფერენციის დიდი მნიშვნელობა ეძლევა. საზოგადო აზრის მიხედვით ინგლისისათვის იგი იქნება ყველაზე უფრო კრიტიკული ყველა საერთაშორისო კონფერენციათა შორის.

ლოკაუტი ინგლისში.

მოსკოვი 19 მარტი (რადიო). ლონდონიდან 13 მარტის რიცხვით იუწყებიან: დაიწყო მანქანის სალომშენებლო მრეწველობის გაერთიანებულ კავშირის წევრთა ლოკაუტი. ლოკაუტი ვრცელდება 300,000 მუშაზე და გამოწვეულია, როგორც მანქანის სალომშენებლოს მუშების პროფკავშირის ოფიციალური ცნობა ამტკიცებს მეპატრონეთა იმ დადგენილების გამო, რომლითაც ისინი მოითხოვენ ზედმეტ სამუშაოს სისტემატიურად გატარებას, იმ დროს, როდესაც უმუშევრობა და შემცირებული სამუშაო კვირა ჩვეულებრივ მოვლენად გადაიქცა სახელმწიფოს სამეურნეო ცხოვრებაში.

„დეილ გერალდის“ სიტყვით წარმოებლები იცავენ თავიანთ წარმოებებში შეუწლუდავ მეპატრონის უფლებებს, რომელიც ეწინააღმდეგება ტრედ-უნიონების ყველა ძირითად პრინციპებს.

შვეიცის მუშების მოთხოვნილებანი.

მოსკოვი 19 მარტი (რადიო). სტოკგოლმიდან 13 მარტის რიცხვით გადმოგვცემენ: მასიურ დეპუტაციის 29 დელეგატმა ინახულა პრემიერ ბრანტინგი. ერთმა დეპუტაციის წევრთაგანმა ხელუნდმა გამოაქვეყნა მემორანდუმი, რომელშიდაც აღნიშნულია, რომ მთავრობის მიერ განზრახული 85 მილიონ კრონის გადადება მისცემს სამუშევარს ან დახმარებას აღმოუჩენს მხოლოდ 60,000 მუშას 160,000 უმუშევრებისგან. შემდეგ მემორანდუმში ნათქვამია, რომ მუშათა წრეების გავლენის გამო უმუშევართა კომისიაში მყოფი ზოგიერთი ბურჟუაზიული წევრები იძულებული შეიქნენ გასულიყვენ კომისიიდგან. ამ წასვლას მასიური დეპუტაციაც ესალმება. დეპუტაციის მოთხოვნილებანი დალაგებულია 11 მუხლად. მათ შორის არის მუხლი, რომელიც მოითხოვს მთავრობისაგან საბჭოთა რუსეთისადმი კრედიტის მიცემას. მეორე მუხლში მოითხოვს რივსდაგისაგან, რუსეთ-შვეიცის ხელშეკრულების დაუყონებლივ რატიფიკაციას უმუშევრობის წინააღმდეგ ბრძოლის გაადვილების მიზნით.

საბჭოთა რუსეთი და ფინეთი

რუსეთ ფინეთის მოლაპარაკება.

მოსკოვი. 18 მარტი. რადიო. ფინეთის პრესის ბიურო იუწყება: „უკანასკნელ დღეებში ფინეთისა და მოსკოვის მთავრობებს შორის გაიმართა გაცხოველებული აზრთა გავცვლა-გადმოცვლა ფინეთ რუსეთის ურთიერთობის შესახებ. მოლაპარაკების შედეგად რუსეთის მთავრობა დასთანხმდა, იკისროს ზრუნვა რუსეთში მყოფ ფინეთის მოქალაქეებზე და ნება მისცეს ფინეთის დამხმარე კომისიას მოვიდეს პეტროგრადში. ფინეთის მთავრობაც თავის მხრივ ნებართვას აძლევს რუსეთს გაიტანოს 450,000 კილოგრამი მარცვალი აღმოსავლეთ კორელიის დამშეულთათვის. წინადადება შეიტანეს—შერეული კომისია დააარსონ საზღვარზე მომხდარ დავების გასარჩევად. რუსეთის მთავრობამ განაცხადა, რომ იგი თანახმაა, მოსპოს დაბრკოლება ფინეთთან ვაჭრობის წარმოებისათვის.

საბჭოთა რუსეთი და სპარსეთი

მეგობრული დამოკიდებულება იზრდება.

მოსკოვი. 18 მარტი. რადიო. რუსეთის სატელეგრაფო სააგენტოს თანამშრომელთან საუბრის დროს სპარსეთის მთავრობის ელჩმა მოსკოვში ალი-ხული-ხანმა განაცხადა: „ყოფილ რუსეთის იმპერიის პოლიტიკა სპარსეთის მიმართ სულაც არ იყო მეგობრული. საბჭოთა რუსეთთან ხელშეკრულობის დადების შემდეგ ურთიერთობა შეიცვალა. სპარსეთისთვის ცხადი შეიქნა, რომ საბჭოთა ხელისუფლება როდი განაგრძობს მეფის მთავრობის პოლიტიკას. ამის შედეგად, რუსეთსა და სპარსეთს შორის დამყარდა მეგობრული დამოკიდებულება. უნდა ვიფიქროთ, რომ ეს ურთიერთობა უფრო მჭიდრო შეიქნება საგაჭრო ხელშეკრულობისა და ფოსტა-ტელეგრაფის კონვენციის დადების შემდეგ. ვაჭრობა სპარსეთსა და რუსეთს შორის უკვე ეხლავე რიგზეა გამართული, მაგრამ ჯერ-ჯერობით მას „კუსტარული“ ხასიათი აქვს. საგაჭრო ხელშეკრულობის დადების შემდეგ ყველა უსწორმასწორობა მოსპობილ იქნება. თუმცა სპარსეთში მცირე მოსავლები იყო უკანასკნელ წლებში, სპარსეთის მთავრობამ მაინც გაუგზავნა რუსეთის დამშეულებს 40 000 ფუთი პური და 20,000 ფუთი ბრინჯი და შემდეგშიაც განაგრძობს აქვს ყოველნაირი დახმარება გაუწიოს მათ.

ქრონიკა

◆ განთავისუფლებული ოთახები. მცირე პრეზიდიუმის დადგენილების თანახმად, ყველა ოთახები, მცხოვრებთაგან განთავისუფლებული, ვინც არ უნდა გაანთავისუფლოს ასეთები, გადადის ქალაქის აღმასკომის საბინაო განყოფილების ფონდში და ნაწილდებიან პროც. მიხედვით, სამხედრო უწყებას ეძლევა განთავისუფლებულ ოთახების 1 | 6 ნაწილი.

◆ ელექტრონის სადგურები. ქალაქის აღმასკომის მცირე პრეზიდიუმმა დაადგინა შეაჩეროს მიწად-მ-ქმედების კომისარიატის ელექტროსადგურების მუშაობა შეკეთების საწარმოებლად.

◆ ხალიჩების გაყიდვა. საბიუჯეტო კომისიას დაევალა გაყიდოს საჯარო ვაჭრობით ქალაქის აღმასკომის კუთვნილი ყველა ხალიჩები მათი თბილისიდან გატანის უფლებით.

◆ ფასის შემცირება შენახვისთვის. წინანდელ განკარგულების შესაცვლელად, 14 მარტიდან გადასახადი დიდი და სამგზავრო სიჩქარის, ბარგის და საქონლის შენახვისთვის ერთ დღე ღამეში ცალკე ადგილზე იქნება 10,000 მან.

◆ სათესი ბარგის გადატანა სესხად. წინანდელ განკარგულების შესაცვლელად, რკინის გზის სადგურების უფროსებს წინადადება მიეცა, თესვის კამპანიის დათავებამდე, მიიღონ გადასაგზავნად სესხად სათესი მასალა, რომელიც იგზავნება ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკების მიწათ-მოქმედების სახ. კომისარიატების მიერ თესვის კომიტეტების სახელზე. გამგზავნელებათ აუცილებლად უნდა იყონ მიწათ-მოქმედების სახალხო კომისარიატები, ხოლო მიმღებად კი თესვის კომიტეტები.

◆ სამარშრუტო მატარებლები მოსკოვში. მოსკოვში მყოფი საქართველოს მისიის ეკონომიური განყოფილება ატყობინებს რკინის გზის ექსპლოატაციის უფროსს, ინჟენერ ვეიზერს პირველ სამარშრუტო მატარებლის მშვიდობიან მოსვლაზე მოსკოვში, და საგანგებო წერილში ვეიზერის სახით მადლობას უძღვნის ამიერ-კავკასიის რკინის გზებს სამარშრუტო მატარებლების მიმოსვლის ორგანიზაციის კარგად დაყენებისთვის და გამოსთქვამს იმედს, რომ შემდეგში დანარჩენი 35 მარშრუტი ისევე დაუბრკოლებლივ მივლენ ობილისიდან მოსკოვში.

◆ „სულიდან საფლავები“. გამოვიდა ტერენტ გრანელის ლექსთა კრებული „სულიდან საფლავები“. კრებული შეიცავს 32 ლექსს და ღირს 15.000 მანეთი.

◆ ძერწვის სახელმძღვანელო. რედაქციამ მიიღო მასწ. სტ. ნიკოლაიშვილის მიერ ქართულ ენაზე შედგენილი ძერწვის სახელმძღვანელო მცირე წლოვანთათვის. წიგნის შეძენა შეიძლება სახელმწიფო გამომცემლობაში.

◆ წარმოდგენა სახალხო სახლში. პარასკევს, 24 მარტს სახალხო სახლში გაიმართება მსახიობ ს. ანკარას საღამო პოლიტ. განათლ. ქართულ დრამატ. დასის მიერ მსახიობ ელ. ციმაკურიძის და მ. ჭიაურელის მონაწილეობით. წარმოდგენილი იქნება დრამა 3 მოქ. „უსედური ნაბიჯი“.

გაზაფხულის თესვის წინ

ბორჩალოს მაზრა

შემოდგომის თესვის კამპანია ბორჩალოს მაზრაში დაიწყო წარსული წლის 1 ოქტომბრიდან. თესლს უმთავრესად ურიგებდნენ იმ გლეხებს, რომლებიც დაზარალდნენ გვალვისა, სეტყვისა და სხვა სტიქიურ უბედურებისაგან. ანეულის დასათესი მასალა შემოდგომისთვის შემოდიოდა არა საკმარისად; იგი ურიგდებოდა გლეხებს საჭირო თესლის ერთი მესამედისა და ერთი მეოთხედის ოდენად. ბაშკირეთის რაიონში დასათესი მასალა შემოდგომაზე არ დაურიგებიათ: რადგან აქ დადგა შემოდგომის სიცივე და ადრე მოვიდა თოვლი, ხსენებულმა რაიონმა ანეული, ნახნავების ნაწილი თავისი საკუთარი საშუალებით და ძალით დათესა.

საანგარიშო დროს დასათესი მასალა (ანეულის ხორბალი) შემოვიდა 3474 ფუთი 17 გრვ. რომლიდან თესვის ცენტრალურ კომიტეტისგან სადგურ სანდარიდგან მიღებული იყო 2,979 30 გ. ხოლო სასურსათო სახ. კომისარიატისგან 494 ფ. 27 გ. სადგურ სანდარიდანვე 25 დეკემბერს მიღებული ერთი ვაგონი დასათესი მასალა—ახალი თესლი ხორბალი ამბარში შეინახეს გაზაფხულზე დასათესად. ეს ხორბალი არ დაურიგეს გლეხებს ეშინოდათ ვაი თუ მათ საჭმელად მოიხმარონ იგი. რასაკვირველია, ის მარაგი—3474 ფ. 17 გ. დასათესი მასალა რომელიც ჰქონდა თესვის კომიტეტს, მეტად მცირე აღმოჩნდა საჭიროების დასაკმაყოფილებლად გინდაც იმ სოფლებისა, რომლებსაც მეტის მეტად უჭირდათ დასათესი მასალა. ამის გამო დაახლოვებითი ანგარიშით დაუთესავი დარჩა ანეულ—ნახნავების 45—50 პროცენტი.

ამ დაუთესლობის მიზეზი შემდეგი იყო: მოსახლეობას თესლი არა ჰქონდა გვალვისა, სეტყვისა და სხვა სტიქიურ უბედურების გამო, სუსტი შემოსავალი დასათესი მასალისა და სუსტი დამზადება თესლისა ადგილებზე.

გლეხებისთვის სესხად მიცემულ დასათეს მასალის მოკრება მეტისმეტად მძიმე პირობებში სწარმოებდა ცუდი მოსავალი, მოსახლეობის შეუგნებლობა და მოკრების ტეხნიკურად მოუწყობლობა. მაგრამ მიღებულ ზომების წყალობით მაინც დაბრუნებულია სესხის 50 პროც. დანარჩენი 50 პროცენტის თესლის დაბრუნება დაიცადეს 1922 წლის შემოდგომამდე.

გაზაფხულის თესვის კომპანიის მარჯვედ და მწყობრად ჩასატარებლად აუცილებლად საჭიროა, რომ თესვის კომისიას ხელთ ქონდეს 34 ნახ. ვაგონი დასათესი მასალა, სახელდობრ ხორბალი—12,880 ფ., ქერი—7,000 ფ. სიმინდი—3,000 ფ. კარტოფილი—5,000 ფ. ფიტვი—1,000 ფ. ლობიო—4,000 ფ. [illegible] ფუთი. მხოლოდ [illegible] ეძლება [illegible] ნახნავების [illegible] ზემოხსენებული რაოდენობა დასათეს მასალისა მიეცემა მოსახლეობას. ამას გარდა მხედველობაში გვაქვს ისიც, რომ მოსახლეობას შენახული და დამზადებული აქვს თესლის მარაგები.

რომ გაზაფხულის თესვის კომპანიამ მარჯვედ და კარგად ჩაიაროს ბორჩალოს მაზრაში, აუცილებლად საჭიროა მთელი რიგი ზომა, რომელთა ცხ ვრებაში გატარება აღადგენს შერყეულ მეურნეობის და მაზრის ეკონომიურ კეთილ—დღეობას. საჭიროა მოსახლეობას დასცდეს მარცვლად სასურსათო გადასახადის შეტანა, რაზედაც უკვე შუამდგომლობა აღძრა თესვის ცენტრალურმა კომიტეტმა.

თესლის დამზადება უნდა აწარმოონ განსაკუთრებით თესვის ცენტრალურ კომიტეტის ძალებმა და ადგილობრივ თესვის კომიტეტებმა. მაზრაში თავის დროზე უნდა მოტანილ იქნას დასათესი მასალის საჭირო რაოდენობა. თესვის კომიტეტებს განკარგულებაში უნდა მიეცეს ტრანსპორტის საშუალებანი. უნდა რაც შეიძლება ფართედ მოეწყოს გამქირავებული პუნქტები, რომლებიც მომარაგებულ უნდა იქნენ გუთნებით, ფარცხებით, სათეს მანქანებით და სხვა. ამას გარდა მაზრაში უნდა გაიგზავნოს დიდი პარტია ცელებისა და ნამგლებისა, რომლებიც ძლიერ უჭირს ხალხს.

ნარწყავ არხების ქსელი მაზრაში უკანასკნელ დროს სრულებით აღარ შეუკეთებიათ. ამ ქსელის შეკეთება და გაწმენდა წარმოადგენენ მაზრისათვის პირველ რიგის საკითხს. თუ მთავარი არხები რიგზე არ შეკეთდა თესვის კომიტეტების მთელი მუშაობა ფუჭად ჩაივლის, ნამეტნავად ქეთმო ბორჩალოში.

ამას გარდა საჭიროა შემოდგომის თვის მოეწყოს მარცვლის შესანახი საზოგადოებრივი საწყობები, რომ მოსახლეობას შეეძლოს თავის დროზე შეუდგეს სათეს მასალის მიტანას საზოგადოებრივ ბეღლებში.

მოსახლეობას ამ მაზრაში მცირე შეგნება აქვს და ავრონომიულ პროპაგანდის მოწყობა წარმოადგენს აგრეთვე პირველ რიგის საკითხს.

გაზაფხულის თესვის ფართე კამპანიის გატარება მხოლოდ ამ შემთხვევაში იქნება შესაძლებელი, თუ ზემოხსენებული ზომები გაბედულად იქნება გატარებული ცხოვრებაში. და რაც უფრო ჩქარა განხორციელდება ეს ზომები, მით უფრო უმტკივნეულოდ და მარჯვედ ჩატარდება მომავალი თესვის კომპანიები.

მოკლე მიმოხილვა

შრომის სახალხო კომისარიატის სოციალურ დამზღვევ-განყოფილებისა 1922 წლ. მუშაობისა პირველ თებერვლიდან პირველ მარტამდე

ა. წ. თებერვლის თვის განმავლობაში პრეზიდიუმს ჰქონდა ცხრა ოფიციალური სხდომა, რომელზედაც იქნა გარჩეული ოცდა თერთმეტი საკითხი, მათ შორის იყო შემდეგი საყურადღებო საკითხები:

1. ფულით დახმარებით ნორმების გადიდება და მათი ანგარიში ახალი ტარიფის მიხედვით. ყველა დაზღვეულს ახსოვს, რომ თებერვლამდე ავადმყოფები ღებულობდნენ არა ნაკლებ დღიურ ხელფასის სრულ რაოდენობისას, ხოლო ამ ჯამში არ შედიოდა ეგრედ წოდებული პრემიალური სახით მიღებული ჯამაგირი, რომლის ზომაც ხშირად აღემატებოდა ძირითად ნამუშევარს. ახალ ნორმებმა, რომელთა ანგარიში სწარმოებს სრული ჯამაგირის ორი მესამედის ზომით, რამოდენიმედ გამოასწორეს ეს არა ნორმალობა, თუმცა დამაკმაყოფილებლად არც ეს ჩაითვლება. ცნობილია აგრეთვე ისიც, რომ „ახალი ტარიფი“ აშენებულია ნატურალური და ფულის ნიშნების ერთგვარ შეფარდების პრინციპებზედ, რამაც ძლიერ გაართულა ავადმყოფების დაკმაყოფილება ტარიფის ორივე ამ სახით.

ამის გამო პრეზიდიუმმა წინადადება მისცა წარმოება-დაწესებულებათა გამგეებს, რომ მათ მუშა-მოსამსახურენი ავადმყოფობის დროს ულუფით დაეკმაყოფილებინათ თავიანთ მხრივ და შემდეგ ანგარიში წარმოედგინათ დამზღვევ კასისათვის, მაგრამ საუბედუროთ ეს იმათ ვერ მოახერხეს და ამით ძლიერ გაართულეს ავადმყოფების ისედაც ნაკლებად სანუგეშო მდგომარეობა. ამიტომ პრეზიდიუმი იძულებული შეიქმნა ხელახლად გადაეშინჯა ეს მწვავე კითხვა და პირველ მარტიდან კიდევაც გაუქმებული იქმნა ულუფის ფასის გამოქვითვა ავადმყოფის დახმარების თანხიდგან, ძარა არც ეს ზომა სწურავს ამ კითხვას საკსებით და ამიტომაც პრეზიდიუმის აზრით ის ხელახლად უნდა დაისვას გადასაჭრელად სადაც ჯერ არს, რომ ერთხელ და სამუდამოთ ბოლო მოეღოს ყოველივე გაუგებრობას ამ დარგში და ავადმყოფების სამართლიან უკმაყოფილებასაც.

2. მეორე კითხვა იყო ძველი პენსიონერების ხელ ახლა შემოწმება და მათი დაკმაყოფილება არსებულ ტარიფის მიხედვით. უნდა აღინიშნოს, რომ ძლიერ ქაოტიურ მდგომარეობაში აღმოჩნდა პენსიონერების „საქმეები“. ძველი პენსიონერების სიის რიცხვი უდრის ასათ (110, სულს თებერვლის განმავლობაში ყველა ეს აწეწილ დაწეწილი „საქმეები“ იქნა მოგვარებული და მოწესრიგებული, იმდენად რამდენადაც კასის ხელში გადმოსული მასალები ამის საშუალებას გვაძლევდა.

3. მესამე კითხვა იყო საექსპერტო კომისიის მოწყობა. სხვა და სხვა მოსაზრებით დროებით საექსპერტო კომისიის მოვალეობის აღსრულება დაეკისრა კასასთან არსებულ მუშათა საკანტროლო-საექიმო კომისიას, თვით ამ კომისიაში იქნა მოხდენილი პერსონალური ცვლილება. სხვათა შორის მოწვეულ იქმნა კომისიაში ექსპერტათ ახალი წევრი ქირურგი ტერნერსესოვი.

4. მეოთხე კითხვა იყო სარაიონო ექიმების გონორარის გადიდება სიძვირის მიხედვით. ყველამ იცის, თუ რა დიდ როლს თამაშობს შინაგან მწოლარე ავადმყოფების დახმარების საქმეებში „ექიმთა სარაიონო ინსტიტუტი“. პრეზიდიუმი ჰფიქრობს, რომ სანამ არ იქნება საკმარისი საავადმყოფოები, რომლებიც დაიტევს ყველა ავადმყოფებს, სარაიონო ექიმების ყოლა აუცილებელი იქნება.

5. მეხუთე კითხვა იყო კერძო ექიმების მიერ გაცემული რეცეპტების გაუქმება. თუმცა კერძო ექიმების რეცეპტების გაუქმება ერთნაირად ზღუ-

---

ტა ბათუმში, თბილისში და ბაქოში გახსნას განყოფილებები. ყველასათვის ცხადია რომ ჩვენ უკრედიტოთ არ შეგვიძლია საქონელი (ნედლი მასალა) ბევრი გვიწყვია, მაგრამ არა გვაქვს კრედიტი, არა გვაქვს ფული. ბანკი ამ მხრივ დიდ დახმარებას გაგვიწევს, როგორც საზღვარ გარეთ საქონლის გაგზავნაში, ისე იქიდან შემოტანაში.

დღეს ჩვენში ასეთი ბანკი არ არსებობს. იყო იტალიის ბანკი, მაგრამ სამწუხაროთ დღეს მასთან საქმის დაჭერა აღარ შეიძლება. ოტომანის ბანკი დიდის ეჭვის თვალით გვიყურებდა პირველ ხანებში, დღეს კი სრულის ნდობით გვიყურებს და მისი განყოფილების გახსნა გადაწყვეტილია. წამოსვლის დროს მე მთხოვა ბანკის გამგეობამ მომეხსენებია მთავრობისთვის რომ ბინა მოგვეძებნა ამ ბანკისთვის. ყოველივე ეს ჩვენ ვერ დაგვაკმაყოფილებს და უნდა ვეცადოთ საკუთარი ვალიუტა ვიქონიოთ.

შემცდარია ის აზრი თითქოს ქაღალდის ფულს თუ შესაფერი ოქრო არ ექნება გარანტიათ, ფასი არ ექნებაო. შეიძლება ოქრო ძალიან ცოტა გვქონდეს, მაგრამ თუ აღებ-მიცემობა გავაჩაღეთ ჩვენ ქაღალდის ფულს უსათუოთ კარგი ფასი ექნება. ყოველისფერი დამოკიდებულია იმაზე თუ როგორი გვექნება ეგრეთ წოდებული „სავაჭრო ბალანსი“. ქაღალდის ფული იგივე ვექსილია, ბევრია ისეთი ბანკი, რომელთაც სათანადო ძირითადი თანხა ოქროთი არ აქვთ, მაგრამ ამგვარი ბანკების ჩეკებს მთელ ქვეყნიერებაზე აქვთ მსვლელობა ისე როგორც ოქროს.

ამ რიგათ სახელმწიფო უნდა ეცადოს რაც შეიძლება მეტი ნედლი მასალის პატრონი შეიქნეს ან თითონ ან საზოკადო დაწესებულებების სახით, როგორც მაგ. კოოპერატივები თუ ეს მოხდა, საჭირო კრედიტებს დაუყონებლივ ვიშოვით რომ აუცილებელი მოთხოვნილებები დავაკმაყოფილოთ და ამავე დროს რეალიზაციაც ჩვენი ნედლი მასალისა არ მოხდეს დაჩქარებით. ეს ჩქარი და ნერვიული მოქმედება ჩვენი ნედლი მასალის რეალიზაციის დროს გვლუპავს ჩვენ, რადგან იძულებული ვართ თითქმის ნახევარ ფასათ გავყიდოთ ჩვენი სიმდიდრე.

დღეს ევროპაში დიდი კრიზისია წარმოებაში. საქონელი დიდ ძალია დანზადებული და ბაზარს ვერ შოულობს. ამიტომ მთელი ყურადღება კომერციული წრეებისა რუსეთისკენ არის მიპყრობილი, რადგან ერთათ ერთი დიდი ბაზარი დღეს რუსეთია. ბლოკადაზე ლაპარაკი დღეს ზედმეტია რადგან იგი თითქმის აღარ არსებობს და თვით საფრანგეთის, (ჩვენი ყველაზე უფრო დაუძინებელი მტრის) კომერციული წრეები დიდის სიამოვნებით მოდიან აქეთ. საზოგადოება „პაკეს“ გემების შემოსვლა ბათუმში ამტკიცებს იმას რომ ბლოკადა გარღვეულია. მხოლოთ ჩვენ ყოველი ზომები უნდა მივიღოთ, რომ დღეგანდელი მდგომარეობა გამოვიყენოთ, თორემ თუ მათ პირი გვაქციეს, მერე ასე ადვილათ აღარ მოვლენ, პირს კი გვაქცევენ, თუ „სახეირო“ ვერა ნახეს რა ჩვენში. სახეირო და საინტერესო კი მათთვის ჩვენი ნედლი მასალაა. ამ მხრივ კი ჩვენში ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი და ძალიან ცოტაა გაკეთებული. დიდი უბედურება იქნებოდა ჩვენთვის თუ გარეთ ბაზარზე რამოდენიმე გამყიდველი გავიდა და არა ერთი ორგანიზაცია. ევროპიელი ვაჭრები სწორედ იმას უცდიან, რომ ჩვენი ძალები დაიქსაქსონ და შეიქმნას ამგვარად ჩვენ შორის მეტოქეობა. აი ეს არის მხოლოდ ევროპიელი ვაჭრებისთვის საინტერესო და ჩვენთვის დამღუპველი. ამგვარი შემთხვევები უკვე იყო კონსტანტინეპოლში. ჩამოიტანეს ორმა წარმომადგენელმა ხიზილალა და ეს საკმარისი იყო, რომ ხიზილალის საქმე წელს წამხდარიყო. —ჩვენ „ობვნეშტორგს“ ფთუოდ ბევრი ორგანიზაცია ემდურის. ცხადია „ობვნეშტორგმა“ ვერ დააკმაყოფილა ამ ორგანიზაციათა მოთხოვნილება, მაგრამ ეს კიდევ არ გვაძლევს საბუთს დაქსაქსულად გავიდეთ მსოფლიო ბაზარზე. მე გადაჭრით შემიძლია ვსთქვა, რომ არ არის არც ერთი დაწესებულება, რომლის მოთხოვნილება ჩვენ არ შეგვესრულებიოს, თუ კი ეს ორგანიზაცია გადმოგვცემდა საჭირო თანხას ან ფულად ან საქონლით. „ობვნეშტორგს“ არ შეუძლია იყიდოს საქონელი და არიგოს იგი უფულოთ. აი დღესაც მე მოვიტანე კონსტანტინოპოლიდან დიდძალი წამლები, რომელიც ჯერ-ჯერობით ბათუმში აწყვია. ეს წამლები იმდენია რომ სამივე ჩვენ რესპუბლიკას ნახევარი წლით მაინც ეყოფა, მაგრამ „ობვნეშტორგს“ არ შეუძლია დაურიგოს იგი უფასოდ დაწესებულებებს.

ერთი სიტყვით, საქონლის ყიდვა-გაყიდვაში სრული ცენტრალიზაცია მკაცრად უნდა იყოს დაცული, თუ გვინდა რომ ჩვენი ნედლი მასალა ჩალის ფასად არ დაიკარგოს, ფედერაცია ჩვენ ამ შემთხვევაში ძალიან გვაძლიერებს და გვადიდებს.

სამწუხაროდ, როგორც ვაკვირდები, ზოგ ჩვენი საზოგადოებრივ წრეებში ამის შესახებ სხვა აზრს აქვს მსვლელობა და ყველა, ვისაც კი მოეძებნება ორიოდე ფუთი ნედლი მასალა, მირბის საზღვარ-გარეთ. ამის სამწუხარო შედეგებს ჩვენ ძალიან ჩქარა დავინახავთ. ამაში მე ღრმად ვარ დარწმუნებული.

ორიოდე სიტყვა იმ ფქვილის შესახებ, რომელიც ჩვენ ვიყიდეთ და ნაწილი უვარგისი გამოდგა. ცხადია რომ ამ ფქვილის გარშემო დიდი მითქმა-მოთქმა იქნებოდა აქ თავის დროზე. ვაჭრობა ასეთია, ხან კარგად შეასრულებ მას, ხან ცუდად, მხოლოდ უნდა ეცადო, არაფერი დაკარგო. ჩვენ ვიყიდეთ ფქვილი ამერიკელებისაგან. ნაწილი ფქვილისა გლახა გამოდგა—მწარე. ერთი სიტყვით ჩვენმა კონტრ-აგენტმა არ შეასრულა პირნათლად პირობა, მაგრამ ჩვენ არსებითად ამ საქმეში ერთი გროშიც არ დაგვიკარგავს. ჩვენ გვაქვს გარანტია 150.000 დოლლარი, რომელსაც მივიღებთ, მის შემდეგ როცა სამედიატორო სასამართლო ჩვენ სასარგებლო დადგენილებას გამოიტანს. ჩვენ მოგვიკემენ ამ ფულს ან მოგვიტანებენ სამაგიერო კარგ ფქვილს. ეს ფული დევს ამერიკის ერთ ერთ ბანკში. ასე რომ ვიმეორებ, ამ საქმეში ჩვენ არ დაგვიკარგავს არც ერთი კაპეიკი და ვერც დავკარგავთ.

ორიოდე სიტყვა ეგრედ წოდებულ „ლტოლვილებზე“.

ჩვენი კოს—პოლში ჩასვლის დროს იქ ბევრი ჩვენებური ლტოლვილი იყო ბევრმა მათგანმა არც კი იცოდა, რისთვის გაიქცა აქედან. აუტანელ პირობებში იყვნენ, მშივრები, გაჭირვებულები. ყოფილი მთავრობა მათ არავითარ დახმარებას არ უწევდა ვინც კი მოისურვა ჩვენ ყველანი გამოვგზავნეთ ჩვენი ხარჯით, ესე იგი უფასო ვაგონით და სახარჯო გზის ფულით. ეხლა იქ, კოს—პოლში ბევრი აღარავინ არის.

მე მჭონდა დავალებული მთავრობებისაგან აგრეთვე საზ. „ჩემოს“ საქმეების მოწყობა. გადატრიალების წინ ეს საზოგადოება თითქმის დაიშალა, ყველა უცხოელებს განცხადებები ქონდათ შეტანილი საზოგადოებიდან გამოსვლის შესახებ. მიზეზი იყო შემდეგი:

მენშევიკური მთავრობა ართმევდა მრეწველებს უცხოეთის ვალიუტას და აძლევდა ბონებს იძულებითი კურსით. ასე მაგალითად, როდესაც გირვანქა სტერლინგის კურსი იყო 10.000 მანეთი ბაზარზე, მენშევიკური მთავრობა აძლევდა „ჩემოს“ წევრებს მხოლოდ 4—5 ათას მანეთს. ეს იყო უმთავრესი მიზეზი რომ უცხოელები გავიდნენ ამ საზოგადოებიდან. ამ მდგომარეობაში დახვდა საბჭოთა მთავრობას ეს საზოგადოება. მე მქონდა დავალებული, რომ აღგვედგინა ეს საზოგადოება თუ კი ეს მოსახერხებელი იქნებოდა, ჩვენი წესდების ფარგლებში. აქედან მრეწველებთან ერთად წავედით საზღვარ გარეთ რომ მოლაპარაკება გაგვემართა უცხოეთის ფირმებთან. სამწუხაროდ კონსტანტინოპოლში „ვნეშტორგის“ საქმეებმა ისე ჩამაბეს იქ, რომ იქით ველარ წავედი და ამ საქმის შესახებ თითქმის ვერაფერი ვერ გავაკეთე, მხოლოდ ზოგი მრეწველები ისევ თვით შეეროდნენ, საზოგადოება კვლავ მოეწყო და დაიწყო მოქმედება. უკვე 6 გემი მარგანეცისა გაიგზავნა საზღვარგარეთ. სახელმწიფო თითქმის (45 პროც.) წმინდა მოგებისას იღებს თავის სასარგებლოდ. მარგანეცს დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვის, ამიტომ მას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ და ხელი შეუწყოთ მის განვითარებას. ასეთი სიმდიდრე ჩვენ სხვა არ მოგვეპოვება. ამაზე შემდეგ.

კ. მოდებაძე

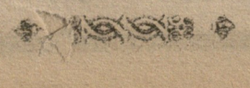

დაეს ავადმყოფების უფლებას „ექიმების თავისუფალი შერჩევისა“, მაგრამ პრეზიდიუმი მაინც იძულებული შეიქნა მიემართა ამ ზომისათვის. ყველამ იცის, რომ საბჭოთა ხელისუფლება აზღვევს ავადმყოფს მუშამოსამსახურეებს, არა მარტო ფულით დახმარებით, არამედ სრულ სამკურნალო სამედიკამენტო საშუალებათა აღმოჩენითაც, ე. ი. ყოველივე ავადმყოფი, რომელზედაც ვრცელდება დაზღვევის კანონები, ღებულობს შესაფერ აფთიაქიდან დამზღვევ კასის ხარჯზე წამალს უფასოდ. ამიტომ დიდი მნიშვნელობა აქვს იმ გარემოებას, თუ ვინ და როგორ აძლევს მათ რეცეპტებს. კასის ამბულატორიების და რაიონის ექიმები ახლო დგანან მის საქმიანობასთან და მიზნებთან და ამიტომაც ისინი ტყვილა უბრალოდ არავის წამალს არ გამოუწერენ, რასაც ჩვენ და სამწუხაროდ ვერ ვიტყვით კერძო ექიმებზედ, რომლებიც ძლიერ შორს დგანან ჩვენგან. მაგრამ, რომ ძლიერ არ შემოფარგლა ექიმთა წრე, პრეზიდიუმმა საჭიროდ დაინახა ქალაქის ექიმების და „მუშათა სახლების“ ექიმების რეცეპტების განაღდებაც, რაიც უკვე სწარმოებს.

6. მეექვსე კითხვა იყო დაზღვეულთა სამკურნალო დახმარების აღმოჩენა კასის შემოსავლიდგან 50 პროც—ის გადარიცხვაით ჯანმრთელობის კომისარიატის „დაზღვეულთა საექიმო დახმარების ქვე-განყოფილების“ ანგარიშზე. პრეზიდიუმი ჰფიქრობს, რომ თუ შრომის კომისარიატის მიერ დაწესებული 10 პროც.-ნი გადასახადის აკრეფვა იწარმოებს დაუბრკოლებლივ და კასის საშემოსავლო ქვე-განყოფილება შეასრულებს გადასახადის სრულ 100 პროც. ს, მაშინ გადადებულ 50-პროც. სრულიად დაკმაყოფილებს დასახელებულ განყოფილებას, თუ რა თქმა უნდა თავი არ წამოყო ეპიდემიურ ავადმყოფობამ.

7. მეშვიდე კითხვა იყო საშემოსავლო ქვე-განყოფილების მოწესრიგება, რადგან საშემოსავლო ქვე განყოფილების მუშაობა მთავარი მამოძრავებელი ძარღვი იყო კასისა, ამისათვის პრეზიდიუმმა მას სათანადო ყურადღება მიაქცია. თებერვლის შუა რიცხვებამდე მუშაობდა ორი აგენტი, მაგრამ რადგან ასეთი რიცხვი საკმაოთ ვერ აკმაყოფილებდა კასის მოთხოვნილებებს, მოწვეულ იქნა კიდევ ერთი აგენტი. ამის შემდეგ აგენტებმა თავიანთ შორის გაინაწილეს შრომის დაცვის ინსპექტორების სათანადო რაიონები და ამის-და მიხედვით მუშაობდნენ. აგენტების მუშაობას ესაჭიროებოდა ერთგვარი რეგულიაცია და სისტემაში ჩამოყალიბება, ამისათვის თებერვლის ოცდან მოწვეული იქნა ქვე-განყოფილების გამგე. თებერვლის განმავლობაში აგენტების მიერ შედგენილი იქნა 20 ოქმი იმ მწარმოებლებზედ, რომლებიც არ დაემორჩილნენ საპროცენტო გადასახადის შესახებ დადგენილებას.

დასასრულ უნდა აღინიშნოს, რომ კასის მდგომარეობა დღემდისაც ჩამოუყალიბებელია, რაიც ძლიერ აფერხებს მის ნორმალურ მოქმედებას, მარა მიუხედავად ამისა პრეზიდიუმმა, როგორც ზევით არის ნაჩვენები, მაინც შესძლო საანგარიშო თვის განმავლობაში ბევრ საპასუხისმგებლო კითხვების გადაჭრა.

ახლო მომავლის კითხვებია: საერთო დებულების წესდების შემუშავება, საპროცენტო გადასახადების გადასინჯვა „წარმოებათა მავნებლობის“ მიხედვით, პროვინციების განყოფილებათა მოწესრიგება, ფულით დახმარებისა და პენსიების ხელახლად გადასინჯვა და უმუშევართა დაზღვევის შემოღება.

როგორც საბუჰალტერო ანგარიშიდან სჩანს, პროვინციის ცენტრში ფრიად მცირე დახმარება გაუწია. აქ საჭიროა აღინიშნოს საერთოდ, რომ პროც. გადახდა დაწესებულების მხრივ ვერ აღწევს 20 პროც. კი, რის შესახებაც პრეზიდიუმმა აღძრა საკითხი, სადაც ჯერ არს, რომ პროცენტების გადახდის საკმე მოგვარდეს, წინაალმდეგ შემთხვევაში კასა ვერ შესძლებს თავისი პროგრამის განხორციელებას. სტატისტიკურმა განყოფილებამ დაამთავრა გასულ წლის ანგარიში და დაამზადა 15 დიაგრამა, სადაც ნათლად სჩანს მთელი წლის მუშაობა კასისა, როგორც ცენტრში ესე პროვინციაში.

კასის ოპერაციები თებერვლის განმავლობაში.

შემოხაგადი

ნაშთი 1 თებერვლისათვის.	105,247,618,78
თებერვლის განმავლობაში შემოვიდა	1,067,986,500
სულ	1,173,234,118,78

დაიხარჯა

1) ავადმყოფთა დახმარებაში . . .	72,782,073,32
2) წევრთა მშობიარობის გამო	13,117,000
3) წევრთა მეუღლეთა გამო	21,530,000
4 წევრთა დასასაფლავებლად	31,250,000
5) წევრთა ოჯახობის დასასაფლავებლათ . .	22,825,000.
6) ექიმების გასამრჯელოთ	57,427,500.
7; მედიკამენტების და სხვა შეძენაში . . .	45,985,000
8) დისაბილრებულთა პენსია	7,613,000.
9) პირად შემადგენლობის შენახვა (იანვრისა და თებერვლის განმავლობაში). . . .	356,826,625.
10. საკანცელარიო და სხვა სამეურნეო ხარჯები	11,004,500.
11) პროვინციის განყოფილებებს . . .	45,750,000.
12) ამბულატორიათა საჭიროებისათვის . .	30,453,525.
13) ჯანმრთელობის კომისარიატს დაზღვეულთა საექიმოთ . . .	300,000,000.
სულ	1,016,564,228,32.
დარჩა 1 მარტისათვის	156,669,895,46.

გამგეობის თავმჯდომარე ალ. ია-შვილი.

თბილისის მაზ. სახ. განათ. განყოფილების მუშაობა 1921 წ. განმავლობაში

თბ. მაზ. სახ. განათ. განყოფილებას დარჩა ყოფილ მთავრობისაგან ხუთი უმაღლეს დაწ. 104 ს. დ და 4 საფეიქრო სკოლა, სულ 113 სასწავლებელი.

აღნიშნულ სასწავლებლებში ითვლებოდა თანამშრომლებად 175 კაცი. ეროვნების მიხედვით განაწილებული იყო ეს სკოლები შემდეგნაირად:

ქართული 49,	რუსული 14
ბერძნული 30,	სომხური 4,
ებრაული —	1.

აღნიშნულ სასწავლებლებში 65—საკუთარ შენობაში იყო მოთავსებული, 50 ნაქირავებში. მოწაფეთა რიცხვი იყო 4410.

აი ეს არის მოკლე ცნობა თუ რა ჩაბარა განყოფილებამ და ეხლა კი მოკლედ შეეცდებით დავახასიათოთ აღნიშნულ განყოფილების მუშაობა გასულ მარტიდან დღევანდლამდე.

ყველამ უწყის რომ დიდი ხნის წინად გამოჩენილ პედაგოგთა იდეია შრომის სკოლის პრინციპების და იდეების შესახებ როდისმე უნდა განხორციელებულიყო. მართალია ეს საქმე ცხოვრებაში გასატარებლად დიდ სიძნელეს წარმოადგენს, მაგრამ მაინც დაიწყო ამ დარგში მუშაობა და სწორედ სამოსწავლო წლის დასაწყისში განყოფილებას სახალხო კომისარიატმა გამოუგზავნა ორი ცენტრალურ საინსტრუქტორო ინსტიტუტში კურს დამთავრებული ინსტრუქტორები (შაეიშვილი და გოგიჩაიშვილი). განათლების განყოფილების გამგის დ. გურგენიძის ენერგიული მუშაობით და ხელმძღვანელობით ინსტრუქტორების დახმარებით მოხდა სკოლების გარდაქმნა და გაერთიანება და ამ გაერთიანების შემდეგ განათლების განყოფილებას აქვს 8 მთლიანი და 86 კი შრომის სკოლა, რომელიც ეროვნების მიხედვით შემდეგათ არის განაწილებული:

ქართული 36,	ბერძნული 24
რუსული 11,	სომხური 11
ბერძნული 4,	თათრული 4
ებრაული 1,	
საბავშვო ბაღი 2.	
ბავშვთა თავშესაფარი	1,
საფეიქრო სახელოსნო სკოლა — — —	6,
საფეიქრო საინსტრუქტორო კურსი —	1,
ეოლგის დამშეულთა ბავშვთა თავშესაფარი	1.

ზემოხსენებული ციფრები მკითხველს ერთგვარ წარმოდგენას მისცემს. 1921 წ. მეორე ნახევარში მეცადინეობა მიმდინარეობდა ცოტა სუსტად ასე რომ დეკემბრის რიცხვამდის ზოგიერთ სკოლაში მეცადინეობა არ დაწყებულა. მიზეზი გახლდათ ბინის უქონლობა, მომზადებულ მასწ. სიმცირე და ბოლოს საზოგადოების გულგრილობა სკოლისადმი. თითქმის ყველა შენობა თუ არა 95 პროცენტი მოითხოვს გენერალურ შეკეთებას რისთვისაც საჭიროა მილიარდები, მხოლოდ რაც შეეხება საჭიროათაც ძნელი საშოვარია, ამას დაერთვის კიდევ ის გარემოება, რომ შექმნილ ეკონომიურ კრიზისის გამო ბევრი გამოცდილი მასწავლებლობა სტოვებს ადგილებს და სხვა პროფესიაზე გადადის თუ გინდ ეს უკანასკნელი უარესიც იყოს ამ ზემოხსენებულ თანამდებობაზე.

გასულ სამოსწავლო წლის მეორე ნახევარში განყოფილებამ მიიღო განათლების კომისარიატიდან უფასოდ საჭირო სახელმძღვანელო ნივთები, რომელიც რასაკვირველია დაურიგდათ მასწავლებელთა საშუალებით მოწაფეებს ისევე უფასოთ, მაგრამ ორი სამი თვის შემდეგ მთავრობის ეკონომიურ პოლიტიკაზე გადასვლის გამო კომისარიატმა მოითხოვა საჭირო ფასი.

განყოფილებას, (რომელიც იკვებება განათლების კომისარიატიდან) რასაკვირველია არ ჰქონდა საშუალება თავისი თანხიდან დაეკმაყოფილებია კომისარიატი და თანახმად მისი განკარგულებისა მან მოითხოვა წაღებულ ნივთების ფასი მასწავლებლებისაგან, ამათ კი მოწაფეებიდან.

აღსანიშნავია რომ ამ გარემოებამ დაბადა ერთ გვარი უკმაყოფილება განათლების მუშაკთა და უწყების წინაალმდეგ. ამან ისედაც ყოველ მხრით დაბეჩავებულ საწყალ სოფლის მასწავლებლებს თავისი მუჯლუგუნი წაჰკრა და ის ერთგვარი ავტორიტეტი რომელიც ამ უკანასკნელს ცოტა კიდევ შერჩენოდა ხალხში, მთლად დაუკარგა. საჭირო იყო ფართე აგიტაცია და მუშაობა გაეწია განყოფილებას, რომ ასეთი აზრი გაეფანტა და მასწავლებელთა ავტორიტეტი აღედგინა.

ისე გაიგეს თითქოს მასწ. თავისთვის ახდევინებდა ფულს, დაბოლოს ესეც დაძლეულ იქმნა, ბოლოდ კარგი იქნებოდა, რომ განათლების კომისარიატს წაღებული ნივთების ფასი ეპატიებინა და შემდეგ წაღებული კი გადაგვეხადა.

განყოფილებამ როგორც ზევით აღვნიშნეთ ჩაიბარა 4 საფეიქრო სკოლა, რომელიც დღეს გააფართოვა და ფართე მასშტაბში დაიწყო მუშაობა.

იმას გარდა რომ ეხსებობს 6 ასეთი საქსოვი სახელოსნო, სადაც მოწაფეებსაც ასწავლიან და შეუძლიანთ ყოველ თვიურად სამი ათასი არშინი შალი მოქსოვონ, შიგ თბილისში გახსნა ცენტრალური საინსტრუქტორო საფეიქრო კურსები, სადაც ასწავლიან მსმენელებს სხვა და სხვა დარგის ხელობას როგორიცაა: ფეხსაცმელების კერვა, ფარჩეულობის, ჩულქების და კარზინკების წვნა და სხვა ამ გვარი.

ამას დღევანდელ მთავრობის ეკონომიურ პოლიტიკაზედ გადასვლის გამო დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგანაც სასწავლებლები ასრულებენ ორ დანიშნულებას: ერთი ასწავლიან მოწაფეებს, რაც ხალხში ანვითარებს მრეწველობის საქმეს, მხოლოდ მეორედ ეს ნაწარმოები გარდა იმისა რომ სახელოსნო ღებულობს შეკვეთებს სხვა და სხვა სახელმწიფოებრივი დაწესებულებებიდან, უშვებს თავის ნაწარმოებს ბაზარზე როგორიც არის ფარჩეულობა, ფეხსაცმელები და აგრეთვე სადურგლო ნაწარმოები.

განყოფილებას მიზანი და გეგმა აქვს ეს საქმე გააფართოვოს რაც შესაძლებელია, რისთვისაც საჭიროა ფული, მაგრამ ეს უკანასკნელი იმედებს ამყარებს განათლების კომისარიატზე და სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტზედ.

შტატის შემცირება აქაც მოხდა, რამაც მუშაობას თავისი ბეჭედი დაასვა. დღეს მაზრაში შტაკიცე შტატის ორმოცდა ათი პირისაგან შესდგებაა. მასწავლებლებში დაკმაყოფილებულნი არიან იანვრის ჯამაგირით და თებერვლის ულუფით.

განყოფილებას ჰქონდა აგრეთვე გასულ წლის ზაფხულზედ მაზრის სხვა და სხვა ადგილებში 10 ბავშვთა მოედანი, რომელიც ეესახურებოდა 400 ბავშვს, მაგრამ შემდეგ ოქტომბრის რიცხვებში განათლების კომისარიატის განკარგულებით დახურა.

განათლების განყოფილებასთან არსებობდა პოლიტიკური ქვეგანყოფილება, რომელიც გადაჯაჭვული იყო განათლების განყოფილებასთან და გამგეთ ითვლებოდა თ. ბებურიშვილი.

ლიდან საბჭოთა მთავრობის დამყარებისა განათლების განყოფილებასთან ერთად შეუდგა ეს უწყებაც მუშაობას. მის მუშაობის გეგმაში შედიოდა წერა კითხვის უცოდინართა ლიკვიდაცია, თეატრები, სამკითხველოები და მოკლედ რომ ვსთქვათ სკოლის გარეშე განათლების მოწესრიგება და სათანადო სიმაღლეზედ დაყენება.

პოლიტიკურ განყოფილებამ მაზრაში შექმნა შემდეგი დაწესებულება: ქოხ-სამკითხველო 13, თეატრი 10 კლუბები 7 წ. კ. უც. სკ. 20 ეი ამ აღნიშნულ დაწესებულებების გარშემო უხდებოდა მას მუშაობა.

განყოფილებას ზაფხულზედ ჰყავდა დრამატიული მოძრავი დასი, რომელიც მთელს მაზრაში ყველგან მოგზაურობდა და უფასო წარმოდგენებს მართავდა რაც ყოველივე კულტურულ დაწესებულებებზედ დაზორებულ და სულიერ საზრდოები მოწყურებულ ადამიანს პროვინციაში აკმაყოფილებდნენ, მაგრამ დეკემბრის ბოლო რიცხვებში ეს დასი შტატის შემცირების გამო დაითხოვეს. დღეს იქ სადაც თეატრებია, ადგილობრივი ძალებით მუშაობენ.

პოლიტიკური განყოფილება განათლების განყოფილებასთან ერთად აქტიურ ფართე მონაწილეობას ღებულობდა ყველა საზეიმო დღესასწაულებში მთელს მაზრაში.

ღეს ეს ზემოხსენებული გამოეყო მთლად განათლების განყოფილებას და შეუერთდა სამაზრო კომიტეტს, რადგანაც მთ. პოლ. მმართვ. გამოეყო კომ.

საზოგადოთ თბილისის მაზრა ტერიტორიალურად ძალიან დიდი მაზრაა და ეხლა თავის სკოლებს გარდა შემოუერთდა მცხეთის და ნატახტარის მთლიანი შრომის სკოლები. მხოლოდ ასეთი შეერთების განძრახვა აქვს დუშეთის მაზრის სკოლებსაც.

დასასრულ განყოფილებას გადაწყვეტილი აქვს მომავალ მუშაობას წარმოებითი ხასიათი მისცეს, რამდენათაც ეს უკანასკნელი შესძლებს.

გრ. შავიშვილი.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

დადგენილება № 163.

საქართ ხოც საბჭ. რეს. რევოლ. კომიტ. რკ. გზის წინააღმდეგ აღძრული პრეტენზიების განხილვის წესის შესახებ

საქ. ხოც. საბჭ. რეს. რევოლ. კომიტეტი ადგენს:

1. ყოველგვარი პრეტენზია, რომელსაც საფუძვლად უდევს რკინის გზის მიერ ტვირთისა ან სამგზავრო ბარგის გადაზიდვა, მგზავრების გადაყვან გადმოყვანის წესის დარღვევა და რკინის გზის ექსპლოატაციით ჭონებრივ ზარალის მიყენება, უკეთუ ასეთ მოვლენას ადგილი ჰქონდა 1921 წლის მაისის 1-დე დაკმაყოფილებულ არ უნდა იქნეს.

2. ყოველი საჩივარი პირველ მუხლში აღნიშნულ პრეტენზიების გამო, რომელიც არ გადაწყვეტილა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული დადგენილებით, გაუქმებულ იქნეს თვინიერ სასამართლოს განსაკუთრებული დადგენილებისა.

3. დაკარგული ან გაფუჭებული ტვირთის ანაზღაურება უნდა მოხდეს იმ ნამდვილი ღირებულების მიხედვით, რომლითაც შეფასებულ იქნება სასამართლოს მიერ საქმის გადაწყვეტის დროს დაკარგულის მაგვარი და იმავე ღირსების ტვირთი იმ ადგილას, სადაც დაკარგული ტვირთი უნდა გაცემულიყო. საზღაურიდან გამოკლებულ უნდა იქნეს ყველა ის ხარჯი, რომელიც ტვირთის მიმღებს უნდა გადაეხადა რკინის გზისათვის იმ შემთხვევაში, უკეთუ ტვირთი მთლიანად და უკლებლივ მიაღწევდა დანიშნულ ადგილს.

4. კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილება ამა დადგენილების პირველ მუხლში აღნიშნულ პრეტენზიის გამო, მოყვანილ უნდა იქნეს სისრულეში გადაწყვეტილი თანხის სრულად გადახდევინებით.

5. წინა მუხლში აღნიშნული დებულებანი არ გავრცელდება იმ შემთხვევაზე, უკეთუ რკინის გზის ექსპლოატაციის დროს ვინმე დაშავდება ან დაიღუპება.

6. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართ. სოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტ. თავმჯდომარის მოადგილე **ბ. კვირკელია.**

რევოლ. კომიტეტის მდივანი **ალ. სალარიძე.**

1922 წ. მარტის 4
თბილისის—სასახ.

დროებითი წესი.

რკინის გზის წინააღმდეგ მიმართული პრეტენზიების განხილვისათვის. რკინის გზის წინააღმდეგ მიმართული-პრეტენზიების გამო აღძრულ საქმეთა განხილვის წესის მოსაგვარებლად, საქ. ხოც. საბჭ. რესპუბ. რევოლ. კომიტეტი ადგენს: რკინის გზის წესდებას გამოცემამდე შემოღებულ იქნეს შემდეგი წესი:

1. რკინის გზის წინაალმდეგ ტვირთის გადაზიდვის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე პრეტენზიების აღძვრის უფლება ეძლევა:

ა) სახელობითი სატვირთო ბარათით ტვირთის გამგზავნელს ან მიმღებს, იმისდა მიხედვით, თუ რომელი მათგანი წარადგენს სატვირთო ბარათის დუბლიკატს;

ბ) წარმდგენელის სახელზე აღებულ სატვირთო ბარათით—ვისაც ხელთა აქვს სატვირთო ბარათის დუბლიკატი.

შენიშვნა: გამგზავნელის უფლება სახელობითი სატვირთო ბარათით მოთხოვნილების წარდგენისა, თუნდაც მას ამ ბარათის დუბლიკატიც ჰქონდეს—გაუქმებულად ჩაითვლება დანიშნულების სადგურზე სატვირთო ბარათის გაცემის მომენტიდან.

2. რკინის გზების ექსპლოატაციის დროს მიყენებული ქონებრივი ზარალის ანაზღაურებისათვის რკინის გზ. წინაალმდეგ საჩივრის წარდგენის ვადა განისაზღვრება ერთი წლით.

3. წინა მუხლში განსაზღვრული ვადა ჩაითვლება: ა) იმ საჩივრისათვის, რომელიც შეეხება დაზიანებულ ტვირთის ან მისი დაკარგული ნაწილის ანაზღაურებას—ტვირთის გაცემის დღიდან; ბ) იმ საჩივრისათვის, რომელიც შეეხება ტვირთის მთლად დაკარგვის გამო, ან მისი გადაზიდვის ვადის გადაცილებით მიყენებულ ზარალის ანაზღაურებას—იმ დღიდან, როდესაც შესრულდება ტვირთის ბარათში აღნიშნული ტვირთის მიტანის ვადა; გ) ყველა სხვა საჩივრისათვის იმ დღიდან, როდესაც მოხდება საჩივრის საბამად მიჩნეული შემთხვევა, ხოლო უკეთუ ეს შემთხვევა გამოიწვევს სისხლის სამართლით დევნას ამ უკანასკნელის მოსპობისა, ან სისხლის სამართლის განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის დღიდან.

4. მე 2-რე მუხლში განსაზღვრული ვადის მსვლელობა შესწყდება, იმ შემთხვევაში, თუ პასუხისმგებელ გზის სამმართველოში შეტანილ იქნება ანაზღაურების წერილობითი მოთხოვნა, დრო, რომელიც გაივლის მოთხოვნის წარდგენიდან დაზარალებულისათვის რკინის გზის პასუხის გამოცხადებამდე, არ ჩაითვლება ხანდაზმულობის ვადაში.

5. რკინის გზის წინააღმდეგ ტვირთის გადაზიდვის [illegible] გამომდინარე საჩივრის შეტანა [illegible] ჩვენს შეიძლება [illegible] მისამგმრ, ან იქ, სადაც გზის სამმართველო იმყოფება, ან სადაც ტვირთის გაგზავნისა, ან მისი გაცემის სადგურია, ან კიდევ იქ, სადაც ტვირთი დაიკარგა ან დაზიანდა.

6. დაკარგულ ან გაფუჭებულ ტვირთის ანაზღაურება უნდა მოხდეს იმ ნამდვილი ღირებულების მიხედვით, რომლითაც შეფასებული იქნება სასამართლოს მიერ საქმის გადაწყვეტის დროს, დაკარგულის მაგვარი და იმავე ღირსების ტვირთი იმ ადგილას, სადაც დაკარგული ტვირთი უნდა გაცემულიყო; საზღვაურიდან გამოკლებულ უნდა იქნეს ყველა ის ხარჯი, რომელიც ტვირთის მიმღებს უნდა გადაეხადა რკინის გზისათვის იმ შემთხვევაში, უკეთუ ტვირთი მთლიანად და უკლებლივ მიაღწევდა დანიშნულ ადგილას.

7. დაკარგულ ბარათისათვის საბარგო კვიტანციის წარმდგენელს უფლება აქვს საზღვაურად მიიღოს ყოველ ერთ გირვანქაზე ათი შაური, ოქროს ვალიუტით.

8. წესი ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქ. ხოც. საბჭ. რესპ. რევოლ. კომიტ. თავმჯდომარის მოადგილე **ბ. კვირკელია.**

რევოლ. კომიტეტის მდივანი **ალ. სალარიძე.**

1922 წ. მარტის 4.

საჯაროდ აცხადებენ

მუშათა მთლიან კოოპერატივის დროებითი მმართველობა

აცხადებს, რომ **მუშათა მთლიან კოოპერატივის რწმუნებულთა კრება გაიხსნება 25 მარტს პროფკავშირების კლუბის ბინაზე** (რუსთაველის პროსპექტი, მუშათა სასახლე) რწმუნებულთა რეგისტრაცია და მათთვის მანდატების მიცემა იწარმოებს მუშათა მთლიან კოოპერატივის საორგანიზაციო საინსტრუქტორო განყოფილების ბინაზე (კირკის ქუჩა, 7) ხუთშაბათიდან, ამა წლის 23 მარტიდან.

განცხადება

ქ. ტფილისის აღმასრულებელი კომიტეტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომისია

ამით საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ვაჭრობა-მრეწველობის ნებართვის უქონლობის გამო ადმინისტრაციის მიერ დაბეჭდილი ყველა მაღაზიები, თუ მათ მეპატრონეები დღიდან დაბეჭდვისა 7 დღის განმავლობაში არ აიღებენ ვაჭრობა-მრეწველობის უფლების ნებართვას, სრულიად ჩამოერთმევა მეპატრონეებს და გადაეცემა საექსპლოატაციოთ ახალ მოჯარადრეებს, ხოლო დაბეჭდილ მაღაზიებში აღმოჩენილი საქონელი კი გაიყიდება საჯარო ვაჭრობით ქალაქის ინტერესების დასაკმაყოფილებლად.

საფინანსო-საბიუჯეტო კომისია.

(3—1)

ქალაქში ზოგიერთი პირნი, ბოროტის განზრახვით, ავრცელებენ ხმებს, ვითომდა,

ასლათ გახსნილ ფინანსთა სახალხო კომისარიატის ოქრო-ვერცხლის ნივთეულოგათა სავაჭრო მაღაზიაში

თავისუფლების მოედანზე, ყველა მოსულ მყიდველს ართმევდნენ მისამართს, სადაც, თითქოს, შემდეგ მიდიოდნენ „ჩეკის“ წარმომადგენელნი და შეძენილ ნივთს ართმევდნენ.

მაღაზიის ადმინისტრაცია, ამით საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ამ ხმებს სრულებით არავითარი საფუძველი არა აქვთ და რომ ეს მხოლოდ ზოგიერთა დაინტერესებულ, უსინდისო სპეკულიანტების მოქმედების ნაყოფია.

შესყიდვა და გაყიდვა ყოველგვარ ძვირფას ნივთეულოგათა და ძვირფას ქვების, სრულებით თავისუფალია და ყოველივე შედეგის და შეზღუდვის გარეშე სდგას.

ამასთანავე ცხადდება, რომ ამა **წლის 15 მარტიდგან მაღაზიასთან ერთად გაიხსნა ოქრო-ვერცხლით ნაწარმოებთა დიდი სახელოსნო,** უკანასკნელ გაუმჯობესებულ ტეხნიკის მიხედვით, სადაც მიიღება ყოველ-გვარი სასაათო, საგრავიორო და სხვ. სამუშაო.

(3—1)

განცხადება

ქ. ტფილისის აღმასრულებელი კომიტეტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომისიის, გადასახადთა ბიუროს და მისი რაიონულ აგენტების მოქმედებათა შესახებ დაარსებული

საგანგებო-საგამომძიებლო კომისია

ამით საყოველთაოდ აცხადებს, რომ საფინანსო-საბიუჯეტო კომისიის, გადასახადთა ბიუროს და მისი რაიონულ აგენტების მიერ მაღაზიების განაწილების დროს დაშვებულ უკანონო და ბოროტ-მოქმედებათა შესახებ ყოველგვარ განცხადება საჩივრებს კომისია იღებს ამა წლის 25 მარტამდე. ყველა პირები, რომლებმაც-კი იციან ასეთი ბოროტ-მოქმედებანი ანუ იზარალეს მათგან, ვალდებულნი არიან აღნიშნულ დროამდე მიაწოდონ საგამომძიებლო კომისიას სათანადო განცხადება.

საგანგებო ხაგამომძიებლო კომისია.